

**Τίτλος Έργου: «Μελέτη Διάγνωσης των Αναγκών
της Αγοράς Εργασίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων»**

Παραδοτέο Γ: Έκθεση 3ης Φάσης (Προτάσεις για τον προσδιορισμό των αναγκών της περιφερειακής / τοπικής αγοράς εργασίας σε δεξιότητες και επαγγέλματα)

Η σελίδα αυτή αφήνεται κενή

Το παραδοτέο αυτό εκπονήθηκε από την εταιρεία ΕΕΟ GROUP ΑΕ στα πλαίσια του έργου «Μελέτη Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων» σύμφωνα με την από 20/10/2015 σύμβαση που υπογράφηκε μεταξύ της ΕΕΟ GROUP Α.Ε. και της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Ιονίων Νήσων.

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

Τίτλος Έργου:	Μελέτη Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων
Τίτλος Παραδοτέου:	Παραδοτέο Γ: Έκθεση 3 ^{ης} Φάσης (Προτάσεις για τον προσδιορισμό των αναγκών της περιφερειακής / τοπικής αγοράς εργασίας σε δεξιότητες και επαγγέλματα)
Ηλεκτρονικό Αρχείο:	eeo/projects/ Διάγνωση Αναγκών Ιόνια
Έκδοση:	1.2
Ημερομηνία Παράδοσης:	07/03/2016
Διανομή σε:	Επιτροπή Παρακολούθησης και Παραλαβής του Έργου

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Έκδοση	Ημερομηνία	Αιτιολογία Αλλαγών	Σελίδες που αντικαθίστανται
1.1	09/02/2016	Παρατηρήσεις ΕΠΠΑ	
1.2	24/02/2016	Παρατηρήσεις ΕΠΠΑ	

Η σελίδα αυτή αφήνεται κενή

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	6
1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
1.1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ	7
1.2 ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ	7
1.3 ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ	9
1.3.1 Γενικά στοιχεία για τις δεξιότητες.....	9
1.3.2 Η αναντιστοιχία δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας ως πρόβλημα.....	10
1.3.3 Πρόγνωση ζήτησης και προσφοράς δεξιοτήτων.....	14
1.3.4 Επαγγέλματα σε ζήτηση.....	16
2 Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΞΕΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	19
2.1 ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΩΝ ΤΟΜΕΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	19
2.2 ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ	22
2.2.1 Ανάλυση των χαρακτηριστικών των υπό εξέταση κλάδων.....	23
2.2.2 Χαρακτηριστικά απασχόλησης στους επιλεγμένους κλάδους: κενές θέσεις, δεξιότητες και ικανότητες εργατικού δυναμικού, ανάγκες κατάρτισης	30
2.3 ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	35
3 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ / ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ	36
3.1 ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	36
3.2 ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ, ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ RIS3	40
3.3 ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΤΟΜΕΩΝ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	44
3.4 ΣΥΝΔΕΣΗ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ.....	46
4 ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΥΧΟΝ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΟΣ ΓΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΑΝΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ (ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ/ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ)	50
4.1 ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ ΓΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ	50
4.2 ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ/ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΓΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ.....	53
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	56
I. ΚΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟ 2014 ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	56
II. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	64
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΣΧΗΜΑΤΩΝ	67

Συνομογραφίες

Συνομογραφία	Ορισμός
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΔ	Έρευνα Εργατικού Δυναμικού
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΟΑΕΔ	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
ΟΟΣΑ (OECD)	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Organisation for Economic Co-operation and Development)
ΠΕΠ	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΠΙΝ	Περιφέρεια Ιονίων Νήσων
ΣΤΑΚΟΔ (NACE)	Στατιστική Ταξινόμηση των Κλάδων Οικονομικής Δραστηριότητας (Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne)
Τ.Ε.Ι	Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΤΠΕ (ICT)	Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Information and communications technology)
Cedefop	European Centre for the Development of Vocational Training (Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης)
EU LFS	EU labour force survey (έρευνα εργατικού δυναμικού της ΕΕ)
ISCED	International Standard Classification of Education (Διεθνής Πρότυπη Ταξινόμηση της Εκπαίδευσης)
ISCO	International Standard Classification of Occupations (Διεθνής Πρότυπη Ταξινόμηση των Επαγγελμάτων)
PIAAC	Programme for the International Assessment of Adult Competencies (Πρόγραμμα για τη Διεθνή Αποτίμηση των Ικανοτήτων των Ενηλίκων)
RIS	Research and Innovation Strategies (Στρατηγικές Έρευνας και Καινοτομίας)

1 Εισαγωγή

1.1 Αντικείμενο του έργου

Αντικείμενο του παρόντος έργου αποτελεί η εκπόνηση «Μελέτης Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων».

Η εν λόγω μελέτη αποσκοπεί στο να εντοπίσει και να καταγράψει με τρόπο συστηματικό τις ανάγκες της περιφερειακής αγοράς εργασίας στα Ιόνια Νησιά σε **δεξιότητες** και **επαγγέλματα** προκειμένου να καταστεί δυνατή η ενεργοποίηση των κατάλληλων δράσεων εκπαίδευσης, κατάρτισης και ανάπτυξης δεξιοτήτων από το ΠΕΠ Ιονίων Νήσων με ιδιαίτερη έμφαση στους τομείς προτεραιότητας που αναδεικνύονται μέσω της Στρατηγικής για την Έξυπνη Εξειδίκευση της Περιφέρειας.

Επιπρόσθετα μέσω της παρούσας μελέτης καλύπτεται και η δέσμευση που περιλαμβάνεται στο εγκεκριμένο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ιονίων Νήσων 2014-2020, ότι: «Έως την ολοκλήρωση και την πλήρη εφαρμογή του Συστήματος Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας σε εθνικό επίπεδο, η Περιφέρεια θα συστήσει ένα μηχανισμό (ο οποίος εναλλακτικά μπορεί να συνίσταται σε τακτικά επικαιροποιούμενη μελέτη) για τη διάγνωση των αναγκών της περιφερειακής αγοράς εργασίας, προκειμένου με τρόπο λειτουργικό να επιτύχει τον συστηματικό και περιοδικό προσδιορισμό των ζητούμενων αναγκών σε δεξιότητες και επαγγέλματα. Έως την ανάπτυξη του ανωτέρω περιφερειακού μηχανισμού, την υιοθέτησή του από τα αρμόδια όργανα της Περιφέρειας και τη λειτουργία του, δεν θα ενεργοποιηθεί καμία δράση εκπαίδευσης, κατάρτισης ή ανάπτυξης δεξιοτήτων από το ΕΚΤ του ΠΕΠ».

Το έργο χωρίζεται σε τρεις Φάσεις κάθε μια από τις οποίες αποτελεί διακριτό παραδοτέο:

Παραδοτέο Α: Έκθεση 1^{ης} Φάσης (Προφίλ της Περιφέρειας Ιονίων νήσων)

Παραδοτέο Β: Έκθεση 2^{ης} Φάσης (Εργατικό Δυναμικό της Περιφέρειας Ιονίων νήσων)

Παραδοτέο Γ: Έκθεση 3^{ης} Φάσης (Προσδιορισμός αναγκών σε δεξιότητες και επαγγέλματα).

1.2 Σκοπός του παραδοτέου

Η παρούσα έκθεση αποτελεί το 3^ο παραδοτέο του έργου και αφορά προτάσεις για τον προσδιορισμό των αναγκών της περιφερειακής / τοπικής αγοράς εργασίας σε δεξιότητες και επαγγέλματα. Οι εν λόγω προτάσεις αφορούν τόσο το υφιστάμενο παραγωγικό μοντέλο της Περιφέρειας (το οποίο παρουσιάστηκε στο πλαίσιο του 2^{ου} παραδοτέου), όσο και το επιδιωκόμενο μοντέλο ανάπτυξης μέσω της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3).

Η τελική πρόταση και ανάλυση των βασικών μεγεθών της εργασίας της ΠΙΝ προκύπτει μέσα από μια σύνθετη διαδρομή συνεκτικών και συμπληρωματικών ενεργειών, όπως η επισκόπηση πεδίου, η συγκέντρωση και επεξεργασία δευτερογενών δεδομένων, η οργάνωση και διενέργεια έρευνας πεδίου με ερωτηματολόγιο σε μεγάλους πληθυσμούς, η οργάνωση και υλοποίηση εις βάθος συνεντεύξεων καθώς η επεξεργασία και ένταξη των ευρημάτων σε συγκεκριμένες θεματικές (γνώσεις και δεξιότητες σε ζήτηση, κενές θέσεις εργασίας, κ.λπ.).

Πιο συγκεκριμένα:

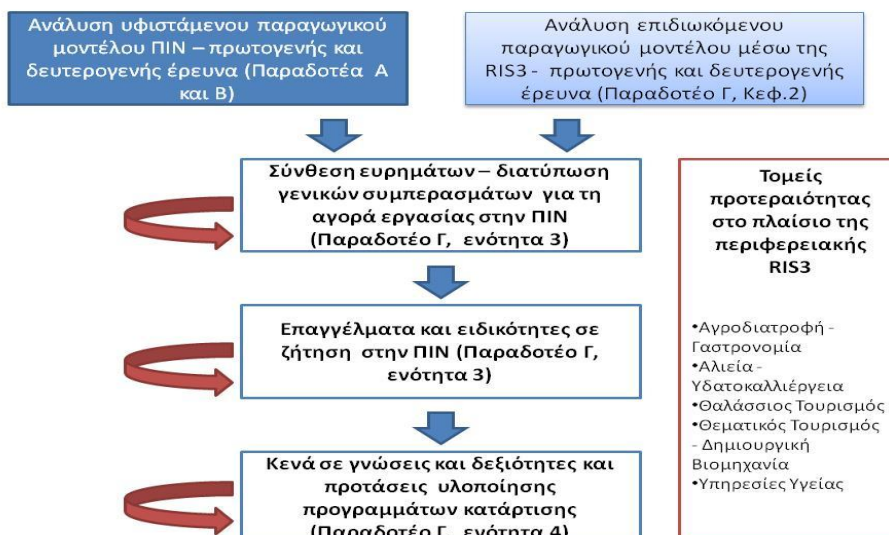
Στο πλαίσιο του 1^{ου} παραδοτέου του έργου παρουσιάστηκε το οικονομικό προφίλ της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, όπως οι οικονομικές της επιδόσεις, οι βασικοί παραγωγικοί τομείς της περιφερειακής οικονομίας, επιμέρους κλάδοι κλπ. Επίσης, στο πλαίσιο του εν λόγω παραδοτέου έγινε μια συνοπτική παρουσίαση του Εθνικού Συστήματος Διάγνωσης Αναγκών και της σύνδεσης της παρούσας μελέτης με αυτό, ενώ τέλος αποτυπώθηκαν και οι αναπτυξιακές προτεραιότητες της Περιφέρειας στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2014-2020.

Στο 2^ο παραδοτέο έγινε παρουσίαση του εργατικού δυναμικού της Περιφέρειας Ιονίων νήσων. Ειδικότερα, αναλύθηκε η αγορά εργασίας στα Ιόνια Νησιά, παρουσιάστηκαν στοιχεία για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και τέλος παρουσιάστηκαν τα αποτελέσματα της ποσοτικής έρευνας πεδίου που πραγματοποιήθηκε σε επιχειρήσεις, εργαζόμενους και ανέργους της Περιφέρειας.

Στο 3^ο παραδοτέο αξιοποιούνται και σταχυολογούνται τα ευρήματα από τις πρωτογενείς έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στο έργο καθώς και τη δευτερογενή έρευνα (desk research) και εν συνεχεία διατυπώνονται οι σχετικές προτάσεις. Ειδικά σε ότι αφορά τις πρωτογενείς έρευνες σημειώνεται ότι τα αποτελέσματα από την ποσοτική έρευνα πεδίου (η οποία σχετιζόταν με το γενικό παραγωγικό μοντέλο της Περιφέρειας) παρουσιάστηκαν στο παραδοτέο Β του έργου, ενώ τα αποτελέσματα της ποιοτικής έρευνας που πραγματοποιήθηκε σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε τομείς της περιφερειακής RIS3, περιλαμβάνονται στο παρόν 3^ο παραδοτέο, δεδομένου ότι η έρευνα ολοκληρώθηκε κατά το στάδιο συγγραφής του εν λόγω παραδοτέου. Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο του 3^{ου} παραδοτέου γίνεται και μια ανάλυση των ειδικοτήτων σε ζήτηση όπως αυτές απορρέουν από το κείμενο της Στρατηγικής RIS3, έτσι ώστε σε συνδυασμό με τα ευρήματα της ποιοτικής έρευνας να υπάρξει μια ολοκληρωμένη εικόνα σχετικά με το επιδιωκόμενο μοντέλο ανάπτυξης της Περιφέρειας μέσω της RIS3. Τέλος, προκειμένου να διαμορφωθεί μια συνολική εικόνα για τις τάσεις και προοπτικές για ζητούμενες δεξιότητες και επαγγέλματα στην Ευρώπη και την Ελλάδα, συμπεριλαμβάνεται στο παραδοτέο σχετικό κεφάλαιο.

Η λογική παρέμβασης αποτυπώνεται στον ακόλουθο πίνακα:

Ζήτηση και προσφορά δεξιοτήτων – τάσεις και προοπτικές σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο
(Παραδοτέο Γ, Κεφάλαιο2)

Βάσει των ανωτέρω το παρόν παραδοτέο διαρθρώνεται στις ακόλουθες ενότητες:

Κεφάλαιο 1: αποτελεί την Εισαγωγή του παραδοτέου και έχει τον ρόλο σύντομου οδηγού σχετικά με τη δομή και το περιεχόμενο για την διευκόλυνση του αναγνώστη. Παράλληλα παρέχει πληροφορίες για τις τάσεις και τις προοπτικές για ζητούμενες δεξιότητες και επαγγέλματα στην Ευρώπη και την Ελλάδα προκειμένου να διαμορφωθεί μια συνολική εικόνα, πριν ξεκινήσει η ανάλυση σε επίπεδο Περιφέρειας στα επόμενα κεφάλαια.

Κεφάλαιο 2: επικεντρώνεται στην παρουσίαση και ανάλυση της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) και ειδικότερα στην παρουσίαση των τάσεων και προτεραιοτήτων όπως αυτές απορρέουν από την ανάλυση του Στρατηγικού κειμένου της RIS3. Επίσης αναφέρονται οι ανάγκες για επαγγέλματα/ ειδικότητες και δεξιότητες με βάση τα αποτελέσματα της ποιοτικής έρευνας πεδίου που διενεργήθηκε στο πλαίσιο του έργου.

Κεφάλαιο 3: διατυπώνονται προτάσεις για τον προσδιορισμό των αναγκών της περιφερειακής / τοπικής αγοράς εργασίας σε ειδικότητες.

Κεφάλαιο 4: περιλαμβάνει διαπιστώσεις του τυχόν ελλείμματος γνώσεων δεξιοτήτων ανά ειδικότητα (ανάγκες συμπλήρωσης/εκσυγχρονισμού) και προτείνονται προγράμματα κατάρτισης / επιμόρφωσης για την κάλυψη των κενών αυτών.

1.3 Δεξιότητες και επαγγέλματα στην Ευρώπη και στην Ελλάδα: τάσεις και προοπτικές

1.3.1 Γενικά στοιχεία για τις δεξιότητες

Οι δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού συνιστούν σήμερα όχι μόνο ένα σημαντικό διαβατήριο για την είσοδο στην αγορά εργασίας, αλλά και έναν κρίσιμο παράγοντα για την επαγγελματική εξέλιξη και ανέλιξη.

Σύμφωνα με το CEDEFOP¹ ως «**δεξιότητα**» ορίζεται η γνώση και η εμπειρία που έχει το άτομο και είναι αναγκαία για την εκτέλεση ενός φυσικού ή διανοητικού έργου ή συγκεκριμένου καθήκοντος ή μιας εργασίας.

Η δεξιότητα αφορά συνήθως την εκτέλεση εργασιών που μαθαίνονται μέσα από πρακτική άσκηση, χωρίς να απαιτείται μεγάλη εμπάθυση στη λογική που υπάρχει πίσω από αυτές. Με άλλα λόγια, ως «δεξιότητα» νοείται η ικανότητα εφαρμογής γνώσεων και αξιοποίησης τεχνογνωσίας για την ολοκλήρωση εργασιών και την επίλυση προβλημάτων και είναι η επάρκεια ή επιδεξιότητα στην εκτέλεση ενός καθήκοντος (η ικανότητα κάποιου να κάνει κάτι καλά).

Αυτό που σε αρχικό επίπεδο διαπιστώνεται για το σύνολο των επαγγελματιών και ειδικοτήτων βάσει και των ερευνών από τον ΟΟΣΑ (έρευνα PIAAC) και των συμπερασμάτων της Μονάδας Ευρυδικής² είναι μια σχετική υστέρηση στις βασικές δεξιότητες, οι οποίες είναι ο εγγραμματισμός (literacy), ως δεξιότητα χρήσης γραπτού και

¹ Πηγή άντλησης των ορισμών είναι το γλωσσάρι του Cedefop (2011): <http://www.cedefop.europa.eu/el/publications-and-resources/publications/4106>

² Adult Education and Training in Europe: Programmes to Raise Achievement in Basic Skills Country Descriptions, Background document to the report Adult Education and Training in Europe: Widening Access to Learning Opportunities, Eurydice Report, February 2015.

προφορικού λόγου στη μητρική γλώσσα, ο αριθμητισμός (numeracy) και η δεξιότητα χρήσης ΤΠΕ.

Αναφορικά με τις βασικές δεξιότητες του ενήλικου πληθυσμού στις χώρες της ΕΕ από τα αποτελέσματα της έρευνας PIAAC παρατηρούνται τα εξής:

- Το 20% περίπου των ενηλίκων διαθέτουν χαμηλές δεξιότητες γλωσσικού αλφαριθμητισμού (literacy skills)
- Το 24% περίπου των ενηλίκων διαθέτουν χαμηλές δεξιότητες μαθηματικού αλφαριθμητισμού (numeracy skills)
- Το 30% των ενηλίκων δεν έχουν καθόλου ή έχουν χαμηλές δεξιότητες σε ΤΠΕ (ψηφιακή ικανότητα), ενώ περίπου ένας στους δυο θεωρεί ότι οι γνώσεις που έχει σε ΤΠΕ δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Στην Ισπανία και την Ιταλία το ποσοστό των ενηλίκων με χαμηλές δεξιότητες γλωσσικού αλφαριθμητισμού και μαθηματικού αλφαριθμητισμού είναι σχετικά υψηλό (Ισπανία 27,5% και 30,6%, Ιταλία 27,7% και 37,7%), στοιχείο το οποίο συσχετίζεται και με το γεγονός ότι στις δυο αυτές χώρες το ποσοστό ενηλίκων με προσόντα κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι άνω του 40%.

Σε αντίθεση με αυτό, η Τσεχία και η Σλοβακία, χώρες όπου το ποσοστό ενηλίκων που έχει ολοκληρώσει μόνο την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση δεν υπερβαίνει το 10%, φαίνεται ότι οι ενήλικες με μειωμένες δεξιότητες γλωσσικού αλφαριθμητισμού και μαθηματικού αλφαριθμητισμού είναι σχετικά χαμηλό (Τσεχία 11,8% και 12,9%, Σλοβακία 11,6% και 13,8%). Αν και σε ορισμένες χώρες, όπως λόγω χάρη στην Πολωνία, η συσχέτιση μεταξύ μορφωτικού επιπέδου και βασικών δεξιοτήτων γλωσσικού αλφαριθμητισμού και μαθηματικού αλφαριθμητισμού είναι αντίστροφη, αφού σημαντικό μέρος του πληθυσμού έχει ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, οι δεξιότητες όμως που κατέχει είναι συγκριτικά χαμηλές, η γενική παρατήρηση από την έρευνα PIAAC είναι ότι όσο πιο χαμηλό είναι το μορφωτικό επίπεδο ενός ατόμου τόσο πιο πιθανό είναι να έχει χαμηλές βασικές δεξιότητες.

Τα αντίστοιχα ποσοτικά στοιχεία για τις δεξιότητες στην Ελλάδα είναι μέχρι σήμερα υπό επεξεργασία, δεδομένου ότι η κύρια έρευνα PIAAC στην Ελλάδα ολοκληρώθηκε το 2014 και βάσει χρονοδιαγράμματος η τελική εθνική έκθεση με τα αναλυτικά συμπεράσματα αναμένεται να δημοσιευθεί το 2016.³

1.3.2 Η αναντιστοιχία δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας ως πρόβλημα

Τα τελευταία χρόνια σε πολλές χώρες της ζώνης του ευρώ η δυσμενής οικονομική συγκυρία έχει οδηγήσει σε απώλεια πολλών θέσεων εργασίας. Η απώλεια αυτή είναι εντονότερη σε ορισμένους κλάδους απασχόλησης. Παράλληλα όμως παρατηρήθηκε, από την έναρξη της κρίσης, ότι έχει αυξηθεί η **αναντιστοιχία δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας** φαινόμενο το οποίο έχει σημαντική επίπτωση στην αύξηση του ποσοστού ανεργίας, ιδιαίτερα της διαρθρωτικής ανεργίας. Πέρα από την επίπτωση στην ανεργία, η παρατεταμένη αναντιστοιχία δεξιοτήτων έχει σημαντικές επιπτώσεις στην παραγωγικότητα της εργασίας (labour productivity).

³ Βλ. σχ. <http://www.piaac.gr/el/xronodiagramma>, τελευταία επίσκεψη 09/02/2016.

Οι διαφορές στην παραγωγικότητα της εργασίας που παρατηρούνται μεταξύ χωρών μπορεί να εξηγηθούν εν μέρει από τις διαφορές στα επίπεδα αναντιστοιχίας δεξιοτήτων. Χώρες στις οποίες η παραγωγικότητα εργασίας είναι υψηλή όπως στη Σουηδία, είναι χαμηλή και η αναντιστοιχία δεξιοτήτων⁴. Επίσης, πρέπει να αναφερθεί ότι σε περιόδους κρίσης αναδεικνύονται εντονότερα τα προβλήματα που απορρέουν από την ανομοιογενή ανάπτυξη και δομή που υπάρχει μεταξύ χωρών, φαινόμενο το οποίο έγινε ιδιαίτερος εμφανής στην οικογένεια των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις διαφορές μεταξύ Ευρωπαϊκού Βορρά και Ευρωπαϊκού Νότου.

Σύμφωνα με στοιχεία του CEDEFOP (Διάγραμμα 1) για την E-28, το 42% των εργαζομένων έχει λίγες ευκαιρίες για να βρει εργασία που να αντιστοιχεί στις δεξιότητες και τα προσόντα του, ενώ για το 53% των εργαζομένων τα καθήκοντά του έχουν διαφοροποιηθεί σημαντικά από τότε που ξεκίνησε την εργασία του και συνακόλουθα έχουν αυξηθεί οι απαιτήσεις σε δεξιότητες. Το πρόβλημα αυτό που έχει προσελκύσει την προσοχή αναλυτών της αγοράς εργασίας τελευταίως, προκύπτει από το γεγονός ότι τα τελευταία 20 χρόνια, με την ανάδυση της «νέας οικονομίας» της δεκαετίας του 1990, έχουν σημειωθεί σημαντικές αλλαγές στην οργάνωση της εργασίας και την τεχνολογία.

Η αύξηση της τριτογενεοποίησης της οικονομίας έχει μειώσει τις θέσεις απασχόλησης στον δευτερογενή τομέα ο οποίος απορροφούσε ανειδίκευτο εργατικό δυναμικό, ενώ οι αλλαγές στην οργάνωση της εργασίας επέβαλλαν την ευελιξία και την πολλαπλότητα καθηκόντων σε αντίθεση με τον καταμερισμό εργασιών που επικρατούσε παλαιότερα. Αυτό έχει ως συνέπεια τη διαρκώς μειούμενη προσφορά θέσεων απασχόλησης για εργατικό δυναμικό με χαμηλά προσόντα και δεξιότητες. Ταυτόχρονα οι δραματικές τεχνολογικές αλλαγές είχαν δύο συνέπειες: αύξησαν τις απαιτήσεις σε δεξιότητες στον τομέα της πληροφορικής και επικοινωνίας (ICT) για τις υπάρχουσες θέσεις απασχόλησης, ενώ ταυτόχρονα εξαφάνισαν θέσεις απασχόλησης καθώς κατέστη δυνατό να υποκατασταθούν με αυτόματα ηλεκτρονικά συστήματα, όπως για παράδειγμα πληρωμή λογαριασμών μέσω ATM ή e-banking.

Η ανάδειξη του προβλήματος της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων και προσόντων προέκυψε ακόμα από την αδυναμία του εκπαιδευτικού συστήματος να προσαρμοστεί στις αλλαγές αυτές. Η απουσία εκπαίδευσης στο χώρο εργασίας δυσχεραίνει τη μετάβαση από το εκπαιδευτικό σύστημα στην αγορά εργασίας. Μόνο για το 40% των εργαζομένων η εκπαίδευση που ολοκλήρωσε είχε κάποιας μορφής μάθηση στο χώρο εργασίας ενώ το 62% των εργαζομένων στον τομέα των επαγγελματικών, επιστημονικών και τεχνικών δραστηριοτήτων ολοκλήρωσε τις σπουδές του χωρίς καθόλου μάθηση σε χώρο εργασίας.

Το 25% των νέων κατά μέσο όρο διαθέτουν περισσότερα τυπικά προσόντα από ότι ζητά η εργασία τους. Γενικότερα η υπερεδίκευση είναι πιο συχνό πρόβλημα στους νέους από ότι στους πιο μεγάλης ηλικίας εργαζόμενους. Παρόλα αυτά το 27% των εργαζομένων συνολικά παγιδεύονται σε θέσεις εργασίας οι οποίες δεν τους προσφέρουν περαιτέρω ευκαιρίες ανάπτυξης των δεξιοτήτων τους. Αυτό έχει ως πιθανή συνέπεια χαμηλότερες αποδοχές συγκριτικά με το επίπεδο προσόντων που μπορεί να διαθέτουν.

⁴ Adalet McGowan, M. and D. Andrews (2015), "Skill Mismatch and Public Policy in OECD Countries", OECD Economics Department Working Papers, No. 1210, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/5j51pzw9lnhwk-en>

Διάγραμμα 1: Αντιστοίχιση δεξιοτήτων και απασχόλησης στην Ευρώπη

Πρέπει να σημειωθεί ότι η «**αναντιστοιχία δεξιοτήτων**» και η «**αναντιστοιχία προσόντων**» ενώ είναι δύο έννοιες οι οποίες συσχετίζονται στενά, δεν ταυτίζονται. Μπορεί κάποιος να μη διαθέτει τα τυπικά προσόντα για ένα επάγγελμα, αλλά να διαθέτει τις δεξιότητες. Ακόμα οι δεξιότητες μεταξύ ατόμων με τα ίδια τυπικά προσόντα μπορεί να διαφέρουν σημαντικά⁵.

Η αναντιστοιχία αυτή μπορεί να οφείλεται στα ακόλουθα⁶:

1. Στην **πιθανή έλλειψη γεωγραφικής κινητικότητας**, είτε διασυνοριακής είτε εσωτερικής, του εργατικού δυναμικού. Δηλαδή να μην είναι εύκολο να μετακινηθεί ένας εργαζόμενος από μια περιοχή στην οποία υπάρχει υπερβάλλουσα προσφορά των δεξιοτήτων που διαθέτει, σε μια περιοχή που υπάρχει υπερβάλλουσα ζήτηση των δεξιοτήτων του και που θα μπορούσε να βρει την εργασία στην οποία έχει εξειδικευτεί.
2. Στο **εκπαιδευτικό επίπεδο και στην περιοχή εξειδίκευσης** του εργαζόμενου. Αυτό μπορεί να συμβαίνει είτε επειδή υπάρχει ασυμβατότητα μεταξύ δεξιοτήτων/

⁵ OECD (2015), *OECD Skills Outlook 2015: Youth, Skills and Employability*, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264234178-en>

⁶ Πηγές: 1. *LABOUR SUPPLY AND EMPLOYMENT IN THE EURO AREA COUNTRIES, DEVELOPMENTS AND CHALLENGES*, Task force of the Monetary Policy Committee of the European System of Central Banks, Occasional Paper series No 8 7, European Central Bank, 2008, <http://www.ecb.europa.eu>.

2. Adalet McGowan, M. and D. Andrews (2015), “Skill Mismatch and Public Policy in OECD Countries, OECD Economics Department Working Papers, No. 1210, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/5js1pzw9lnwk-en>.

3. CEDEFOP (2015) <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/8088>

γνωστικού υποβάθρου του εργαζομένου και των αναγκών της (τοπικής) αγοράς εργασίας. Ακόμα μπορεί να έχει περισσότερα προσόντα από αυτά που ζητούνται με αποτέλεσμα να δυσκολεύεται να παραμείνει σε μια θέση εργασίας που υποαξιοποιεί τις δεξιότητές του και οδηγεί σε χαμηλή ικανοποίηση από την εργασία του. Μια θεματική περιοχή επαγγελματιών στην οποία υπάρχει ζήτηση μπορεί ακόμα να μην είναι αρκετά ελκυστική για τους εργαζομένους, λόγω για παράδειγμα χαμηλών αποδοχών και αδυναμίας επαγγελματικής ανέλιξης ή / και χαμηλής κοινωνικής αναγνώρισης.

3. Σε παράγοντες που σχετίζονται με την ηλικία, το φύλο και την εθνικότητα. Οι διαφορές στα επίπεδα ανεργίας βάσει αυτών των χαρακτηριστικών μπορεί να αντανακλούν τόσο οικονομικούς καθεαυτό παράγοντες, όπως ανελαστικότητα της αγοράς εργασίας (πχ. ρυθμιστικοί κανόνες που μπορεί να αυξάνουν το κόστος πρόσληψης ενός νέου και άπειρου εργαζόμενου) ή έλλειψη επαρκούς κατάρτισης, όσο και παράγοντες που σχετίζονται με διακρίσεις και προκαταλήψεις.
4. Στην **απαξίωση δεξιοτήτων**, η οποία σύμφωνα με έρευνα του CEDEFOP, αποτελεί συχνά όψη της αναντιστοιχίας των δεξιοτήτων και δεν αφορά μόνο τους άνεργους, αλλά και τους εργαζόμενους. Η συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη και η κατάρτιση σε τομείς ΤΠΕ είναι καίριας σημασίας για την επαγγελματική εξέλιξη ενός εργαζομένου αλλά και για την αύξηση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων.
5. Σε **δομικές ανισοροπίες** μιας οικονομίας, φαινόμενο το οποίο έγινε ιδιαίτερα εμφανές στην ελληνική οικονομία. Πριν από την έναρξη της οικονομικής κρίσης κάποιοι τομείς, όπως ο τομέας των κατασκευών και του λιανικού εμπορίου, είχαν επεκταθεί σημαντικά εξαιτίας των ευνοϊκών συνθηκών που επικρατούσαν και των κινήτρων που δημιουργούσαν και επηρέαζαν τις αποφάσεις των εργαζομένων για εκπαίδευση και απασχόληση αλλά και τις αποφάσεις των επιχειρήσεων για επενδύσεις. Η επέκταση αυτή που συμβαίνει συχνά σε περιόδους οικονομικής ευφορίας, αποδείχτηκε τελικά μη βιώσιμη, αναδεικνύοντας τα προβλήματα της δομής της ελληνικής οικονομίας. Έτσι, πολλοί από τους άνεργους σήμερα δεν έχουν τις κατάλληλες δεξιότητες για τους αναδυόμενους κλάδους της οικονομίας ή τους κλάδους που δεν ζημίωσε τόσο η κρίση με αποτέλεσμα να αυξάνεται η **μακροχρόνια (δομική ή διαρθρωτική) ανεργία** και ως εκ τούτου να περιορίζονται οι δυνατότητες οικονομικής ανάπτυξης.

Στην Ελλάδα, βεβαίως, η **ανεργία είναι κυκλική**, δηλαδή οφείλεται στη μειωμένη συνολική ζήτηση προϊόντων και υπηρεσιών και έτσι το μεγαλύτερο μέρος της αναντιστοιχίας της προσφοράς και της ζήτησης στην αγορά εργασίας οφείλεται στην οικονομική ύφεση και την αδυναμία απορρόφησης εργατικού δυναμικού. Αυτό καταφαίνεται από την πολύ μεγάλη στενότητα της αγοράς εργασίας, αν συγκρίνουμε τον αριθμό των κενών θέσεων με τον αριθμό των ανέργων. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το 4^ο τρίμηνο του 2014 το σύνολο των κενών θέσεων σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ⁷ ήταν 63.339 ενώ ο αριθμός των ανέργων ήταν 1.245.854 άτομα.

⁷ Αναλυτικά οι κενές θέσεις ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας παρουσιάζονται στο Παράρτημα Ι

1.3.3 Πρόγνωση ζήτησης και προσφοράς δεξιοτήτων

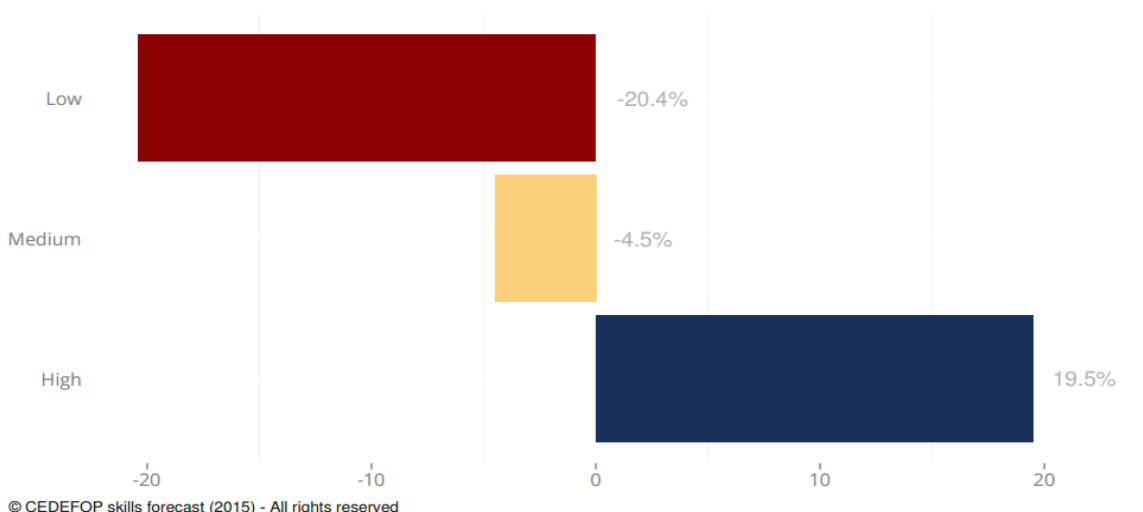
Η νέα μεγάλη έρευνα του CEDEFOP για τις τάσεις της αγοράς εργασίας σε θέσεις, επαγγέλματα και δεξιότητες⁸, παρέχει στοιχεία σχετικά με τις επαγγελματικές προοπτικές με χρονικό ορίζοντα το 2025.

Η εν λόγω έρευνα έδειξε ότι οι προσφερόμενες θέσεις εργασίας διαφέρουν πολύ από χώρα σε χώρα. Η τάση όμως στην ΕΕ-28 δείχνει ότι οι περισσότερες επαγγελματικές ευκαιρίες για την περίοδο 2013-2025 θα αφορούν **θέσεις απασχόλησης για μεσαία και υψηλά προσόντα**.

Το παρακάτω διάγραμμα⁹ δείχνει την προσδοκώμενη μεταβολή στη σύνθεση του εργατικού δυναμικού με βάση εκτιμήσεις που έγιναν για τις δημογραφικές εξελίξεις και μελλοντικές υποθέσεις για τα ποσοστά συμμετοχής των πληθυσμών ηλικίας 15+ στις διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες.

Labour force growth rate (%) period from year 2015 to 2025

Filter by: Qualification - Country: European EU28+

Διάγραμμα 2: Ρυθμός ανάπτυξης εργατικού δυναμικού το διάστημα 2015-2025 στην ΕΕ28

Όπως φαίνεται από το διάγραμμα αναμένεται μείωση του εργατικού δυναμικού με χαμηλά προσόντα κατά 20,4%, ενώ ταυτόχρονα αναμένεται αύξηση κατά 19,5% του εργατικού δυναμικού με υψηλά επίπεδα προσόντων.

Αυτή άλλωστε η τάση επιβεβαιώνεται από τα επίσημα στοιχεία της Eurostat για την υφιστάμενη ανεργία η οποία σύμφωνα με το επίπεδο προσόντων ISCED δείχνει ότι η κρίση έχει πλήξει περισσότερο τους εργαζόμενους που προέρχονται από χαμηλότερες εκπαιδευτικές βαθμίδες συγκριτικά με εργαζόμενους υψηλών προσόντων. Το 2014 το μέσο ποσοστό ανεργίας του πληθυσμού της ΕΕ-28 της ηλικίας 25-64 ήταν 17,4% για άτομα

⁸ Οι ευκαιρίες απασχόλησης αντιπροσωπεύουν το άθροισμα της μεταβολής της καθαρής απασχόλησης και την αντικατάσταση της ζήτησης. Η έννοια της ζήτησης αντικατάστασης βασίζεται στο γεγονός ότι ορισμένες θέσεις εργασίας που είναι διαθέσιμες οφείλονται στους ανθρώπους που αφήνουν χώρους εργασίας για διάφορους λόγους (συνταξιοδότηση, μετανάστευση κλπ). Αυτές οι κενές θέσεις πρέπει να καλυφθούν. Στην πράξη, οι ανάγκες αντικατάστασης είναι πολύ υψηλότερες από την καθαρή μεταβολή της απασχόλησης (ζήτηση λόγω επέκτασης). Δεδομένου ότι η κατανομή των ατόμων που εγκαταλείπουν την αγορά εργασίας είναι δύσκολο να εκτιμηθεί σε ετήσια βάση, παρέχονται στοιχεία για την περίοδο 2013 – 2025 (CEDEFOP).

⁹ Τα διαγράμματα που ακολουθούν προέρχονται από την ιστοσελίδα του CEDEFOP <http://www.cedefop.europa.eu/en/events-and-projects/projects/forecasting-skill-demand-and-supply/data-visualisations>.

επιπέδου 0-2 της κλίμακας ISCED, ενώ για άτομα επιπέδου ISCED 3 και 4 ήταν λιγότερο από το μισό (8,1%) και για άτομα επιπέδου 5-8 ήταν λιγότερο από το 1/3, δηλαδή 5.7%¹⁰.

Σύμφωνα με την έρευνα της ΕΕ-28 για το εργατικό δυναμικό (EU LFS)¹¹, περίπου 25% των ενηλίκων, ηλικίας 25-64, στην Ευρωπαϊκή Ένωση **δεν έχουν επίπεδο προσόντων ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** (επίπεδο 3), το οποίο θεωρείται βασική προϋπόθεση για την επιτυχή είσοδο στην αγορά εργασίας. Το ποσοστό αυτό αντιστοιχεί σε 70 εκατ. ενήλικες. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει την ανάγκη προσαρμογής της εκπαιδευτικής πολιτικής και της δια βίου μάθησης γενικότερα προκειμένου προληπτικά να αντιμετωπιστεί η ανεργία προερχόμενη από χαμηλό επίπεδο προσόντων και δεξιοτήτων.

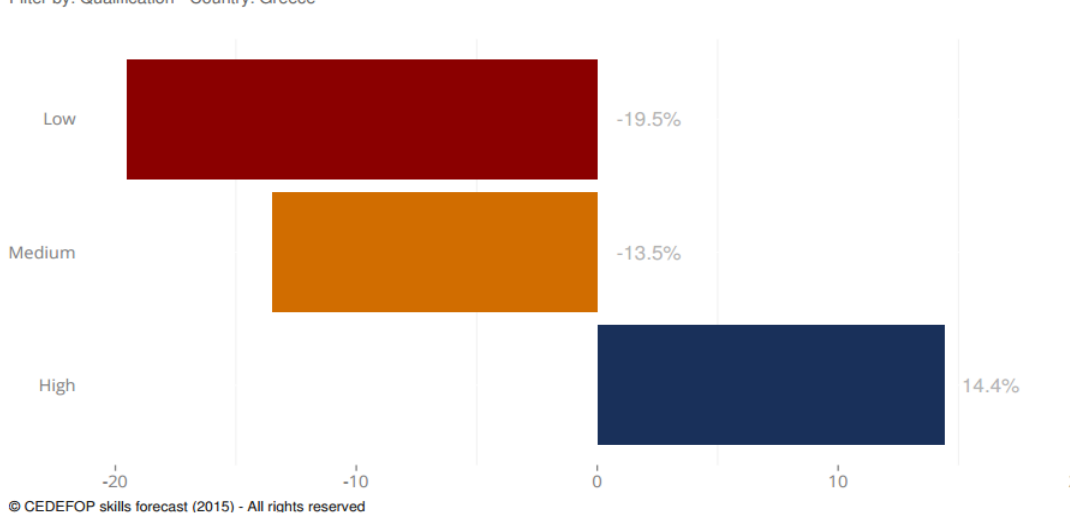
Στην **Ελλάδα** το ποσοστό αυτό ανέρχεται σε 32,8%, το οποίο είναι πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (25%). Για την ηλικιακή ομάδα 55-64 ετών το ποσοστό αυτό φτάνει το 51,6%. Ακόμα το 19,4% των ενηλίκων έχει επίπεδο προσόντων κατώτερο του επιπέδου ISCED 2. Το θετικό είναι, όμως, ότι στην Ελλάδα καταγράφεται ισχυρή τάση βελτίωσης του επιπέδου προσόντων στις νεαρότερες ηλικίες 25-34 ετών.

Όσον αφορά τις δεξιότητες σε **Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ)**, σύμφωνα με την Έρευνα Δεξιοτήτων Ενηλίκων (PIAAC) που διεξήχθη το 2012, κατά μέσο όρο στην ΕΕ-28, το 30% δεν έχει χρησιμοποιήσει ηλεκτρονικό υπολογιστή, ούτε έχει εκτελέσει κάποιες από τις βασικές εργασίες που σχετίζονται με ΤΠΕ. Στην **Ελλάδα** το ποσοστό αυτό είναι 48% που είναι το τρίτο μεγαλύτερο στην ΕΕ-28 μετά τη Ρουμανία (65%) και τη Βουλγαρία (55%).

Στην **Ελλάδα**, οι μεταβολές στη σύνθεση του εργατικού δυναμικού ακολουθούν την ίδια περίπου τάση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Δηλαδή αναμένεται να **μειωθεί το εργατικό δυναμικό χαμηλών και μεσαίων προσόντων** ενώ αναμένεται να **αυξηθεί το εργατικό δυναμικό υψηλών προσόντων**.

Labour force growth rate (%) period from year 2015 to 2025

Filter by: Qualification - Country: Greece

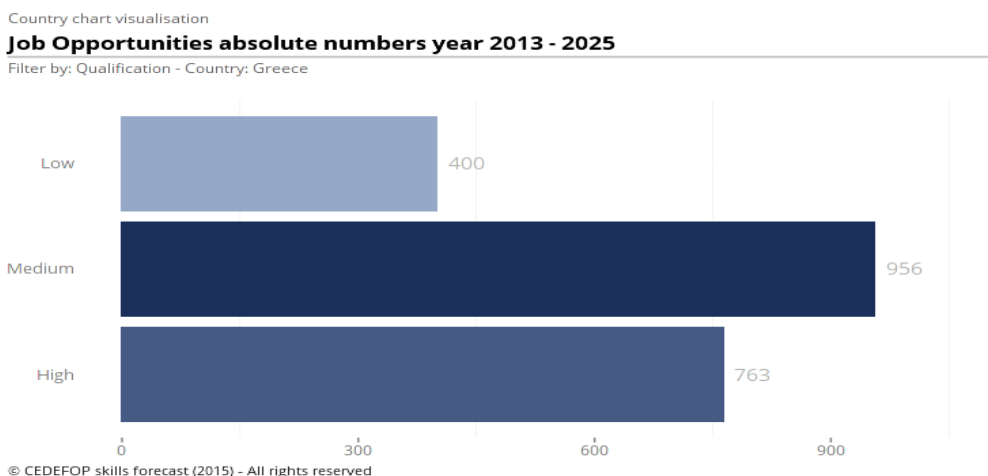

Διάγραμμα 3: Ρυθμός ανάπτυξης εργατικού δυναμικού το διάστημα 2015-2025 στην Ελλάδα

¹⁰ Eurostat, Νοέμβριος 2015 για ετήσια στοιχεία του 2014 <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/tps00066>

¹¹ European Commission/EACEA/Eurydice, 2015. Adult Education and Training in Europe: Widening Access to Learning Opportunities, chapter 1. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Η εκτίμηση του CEDEFOP για τις ευκαιρίες απασχόλησης στην Ελλάδα δείχνει ότι θα υπάρχει ζήτηση κυρίως για μεσαίου και υψηλού επιπέδου προσόντων θέσεων απασχόλησης.

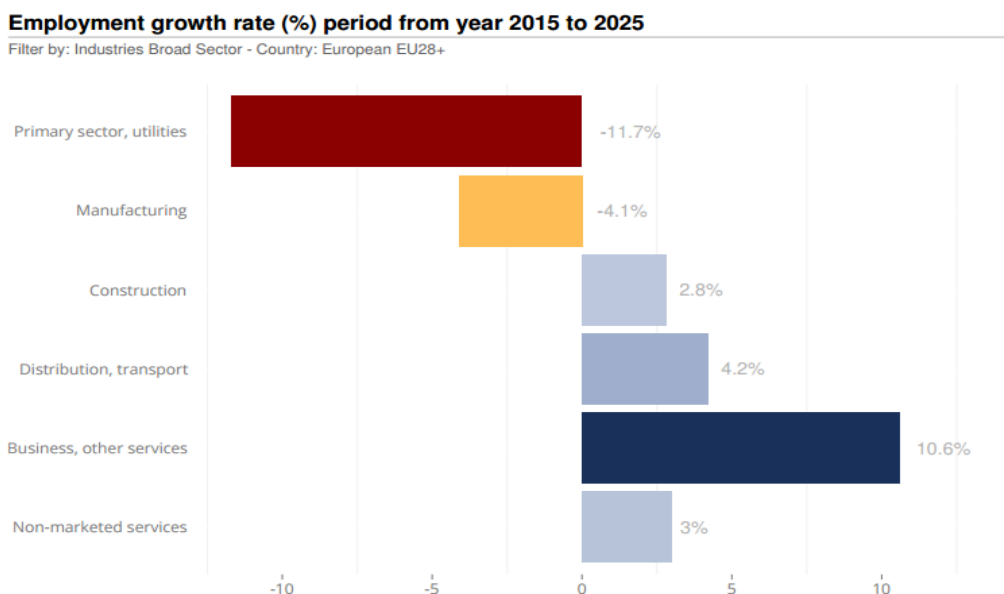

Διάγραμμα 4: Ευκαιρίες απασχόλησης σε απόλυτους αριθμούς το διάστημα 2013-2025 στην Ελλάδα

Τα ευρήματα από την έρευνα αυτή επικυρώνουν και τα συμπεράσματα του McKinsey Global Institute, σύμφωνα με το οποίο η παγκόσμια αγορά εργασίας θα παρουσιάσει έλλειψη διαθέσιμων εργαζομένων υψηλής εξειδίκευσης και πλεόνασμα εργαζομένων χαμηλής εξειδίκευσης (McKinsey Global Institute 2014).

1.3.4 Επαγγέλματα σε ζήτηση

Οι προβλέψεις για την ΕΕ-28 σχετικά με την εξέλιξη της απασχόλησης ανά τομέα της οικονομίας υπό διευρυμένο ορισμό, δείχνουν ότι μέχρι το 2015 θα μειωθεί αρκετά στον πρωτογενή τομέα αλλά και στη μεταποίηση με περαιτέρω αύξηση της τριτογενοποίησης της οικονομίας. Εξαιρέση αποτελεί ο τομέας των κατασκευών στον οποίο αναμένεται να γίνει επανεκκίνηση. Αύξηση αναμένεται κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών και άλλων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, στον τομέα των μεταφορών και της διανομής και στις μη εμπορεύσιμες υπηρεσίες.

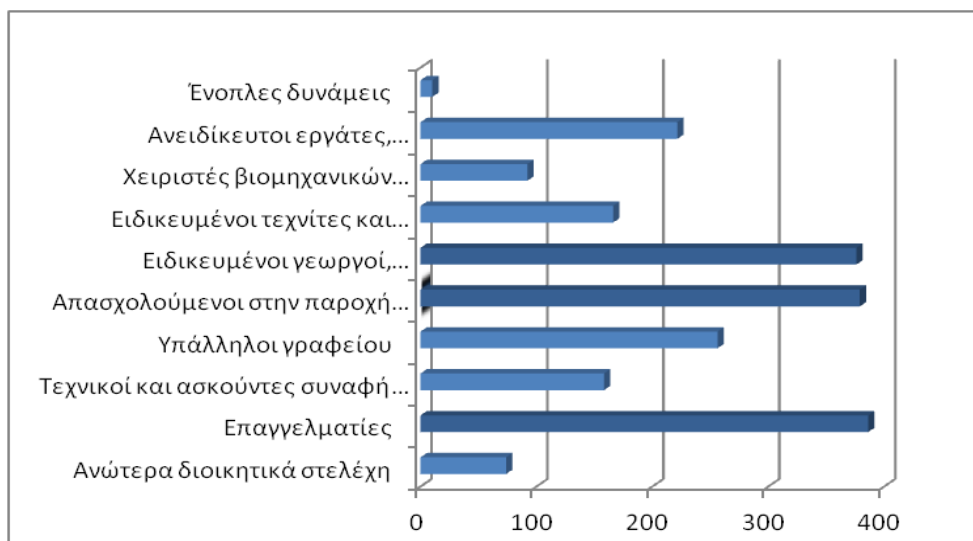

Διάγραμμα 5: Ποσοστό αύξησης της απασχόλησης το διάστημα 2015-2025 στην ΕΕ28

Ακόμα τα **επαγγέλματα** που αναμένεται να έχουν την **υψηλότερη ζήτηση στην Ελλάδα**, με βάση τις σημερινές τάσεις και τις προσδοκώμενες ανάγκες κατά τα επόμενα έτη αποτυπώνονται ποσοτικά στον παρακάτω πίνακα, ενώ ακολουθεί και γραφική αναπαράσταση.

Πίνακας 1: Επαγγέλματα σε ζήτηση στην Ελλάδα τα επόμενα έτη

Επαγγέλματα	σε χιλιάδες
Ανώτερα διοικητικά στελέχη	73,8
Επαγγελματίες	386,2
Τεχνικοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	158,3
Υπάλληλοι γραφείου	256,2
Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές	379
Ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς	376,1
Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	166,1
Χειριστές βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και εξοπλισμού	92,2
Ανειδίκευτοι εργάτες, χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	221,6
Ένοπλες δυνάμεις	10,1
Σύνολο	2.119,6

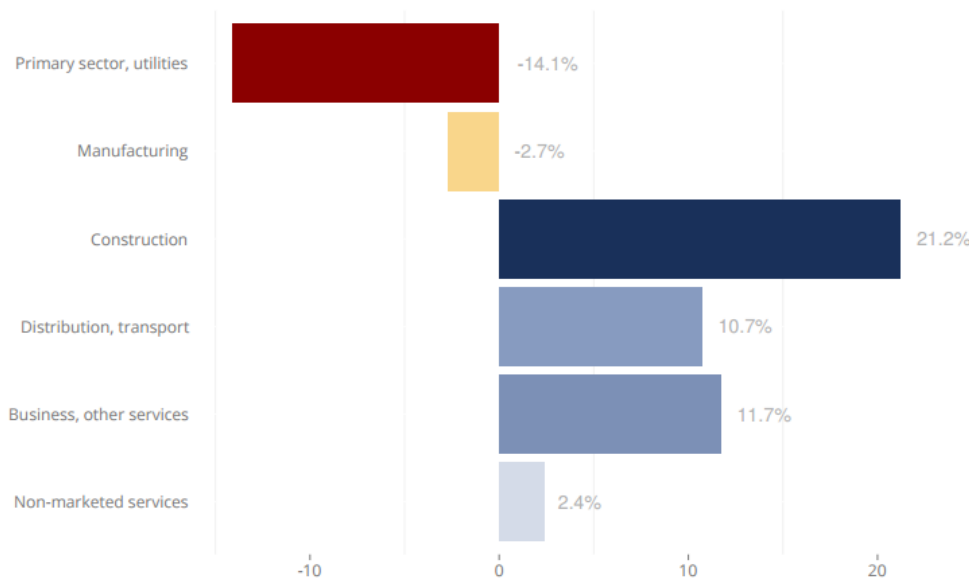
Διάγραμμα 6: Επαγγέλματα σε ζήτηση στην Ελλάδα τα επόμενα έτη

Αξιοσημείωτο αποτέλεσμα της έρευνας είναι ότι ενώ ο πρωτογενής τομέας στην ΕΕ αναμένεται να απασχολήσει στο μέλλον λιγότερα άτομα, προβλέπεται ότι το 47% των επαγγελματιών ευκαιριών στη Ρουμανία, το 26% στην Πορτογαλία και **το 19% στην Ελλάδα** θα αφορούν **ειδικευμένους γεωργούς, κτηνοτρόφους και αλιείς**.

Οι προβλέψεις για την **Ελλάδα** είναι όμοιες με αυτές για την ΕΕ-28 ως προς τη φορά μεταβολής της απασχόλησης. Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι η μεγαλύτερη αύξηση της απασχόλησης (κατά 21,2 %) προβλέπεται στον **τομέα των κατασκευών**, ο οποίος είναι ο τομέας που επλήγη κυρίως από την οικονομική κρίση και επί του παρόντος αντιμετωπίζει υψηλή ανεργία.

Employment growth rate (%) period from year 2015 to 2025

Filter by: Industries Broad Sector - Country: Greece

Διαγραμμα 7: Ποσοστό αύξησης της απασχόλησης το διάστημα 2015-2025 στην Ελλάδα

Με βάση την ανάλυση και τον σχολιασμό των ευρημάτων από τη σχετική βιβλιογραφία και τις πηγές τεκμαίρονται τα ακόλουθα σημεία:

- Η ζήτηση δεξιοτήτων τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και σε εθνικό επίπεδο δεν ακολουθεί την προσφορά δεξιοτήτων, με συνέπεια να υπάρχει **ανακολουθία προσφοράς και ζήτησης**. Η ανακολουθία αυτή δύναται να αμβλυνθεί με τον σχεδιασμό και την οργάνωση στοχευμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού.
- Εξίσου σημαντικό κρίνεται να λειτουργεί με ολοκληρωμένο και συνεκτικό τρόπο ένα **σύστημα διάγνωσης αναγκών** της αγοράς εργασίας σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο με στόχο τον σχεδιασμό αποτελεσματικών και στοχευμένων πολιτικών εκπαίδευσης και απασχόλησης.
- Μέχρι το 2015 η **απασχόληση** σε επίπεδο ΕΕ θα μειωθεί αρκετά στον πρωτογενή τομέα αλλά και στη μεταποίηση με περαιτέρω αύξηση της τριτογενοποίησης της οικονομίας.
- Εξάρτηση αποτελεί ο **τομέας των κατασκευών** στον οποίο αναμένεται να γίνει επανεκκίνηση.
- Αύξηση αναμένεται κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών και άλλων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, στον τομέα των μεταφορών και της διανομής και στις μη εμπορεύσιμες υπηρεσίες.
- Τα προγνωστικά υποδείγματα του CEDEFOP εκτιμούν ευκαιρίες απασχόλησης στην Ελλάδα και δη προβλέπουν **ζήτηση κυρίως για μεσαίου και υψηλού επιπέδου προσόντων** θέσεων απασχόλησης.

2 Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης αποτελεί τον βασικό κορμό της αναπτυξιακής στρατηγικής της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων για την περίοδο 2014-2020. Για το σκοπό αυτό, στο παρόν κεφάλαιο γίνεται μια ανάλυση του παραγωγικού μοντέλου που αναμένεται να διαμορφωθεί με βάση την εν λόγω Στρατηγική και το οποίο θα καθορίσει τις ανάγκες σε επαγγέλματα, ειδικότητες, γνώσεις και δεξιότητες. Η εφαρμογή δηλαδή της εν λόγω Στρατηγικής θα ενεργοποιήσει συγκεκριμένους επαγγελματικούς τομείς και κλάδους, οι οποίοι θα αποτελέσουν μοχλό οικονομικής ανάπτυξης, διαμορφώνοντας παράλληλα νέες ανάγκες για την αναβάθμιση και ενδυνάμωση των προσόντων (γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων) του ανθρώπινου δυναμικού.

Στο υπο-κεφάλαιο 2.1 αποτυπώνονται οι τάσεις και οι προοπτικές στους τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής οικονομίας με βάση το **Στρατηγικό κείμενο της RIS3**. Επιπρόσθετα, στο υπο-κεφάλαιο 2.2 παρουσιάζονται με συστηματικό τρόπο τα βασικά ευρήματα της ποιοτικής έρευνας πεδίου που πραγματοποιήθηκε για τον προσδιορισμό και την καταγραφή των κενών θέσεων, των επαγγελμάτων και δεξιοτήτων σε ζήτηση. Τέλος, στο υπο-κεφάλαιο 2.3. σχολιάζονται με κριτικό τρόπο τα συμπεράσματα και τα ευρήματα.

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης που ακολουθεί, αξιοποιούνται και συνθέτονται στα κεφάλαια 3 και 4 μαζί με τις γενικότερες διαπιστώσεις για το οικονομικό και παραγωγικό προφίλ της Περιφέρειας (όπως προέκυψε στο πλαίσιο των προηγούμενων δύο παραδοτέων του έργου) για την διεξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τις ειδικότητες, γνώσεις και δεξιότητες που ζητούνται ή αναμένεται να έχουν ζήτηση στο νέο παραγωγικό μοντέλο που διαμορφώνεται για την Περιφέρεια.

2.1 Τάσεις και προοπτικές των τομέων προτεραιότητας της περιφερειακής οικονομίας

Στο πλαίσιο της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων έχουν αναδειχθεί οι ακόλουθοι τομείς προτεραιότητας:

- Πρωτογενής τομέας: Αγροδιατροφή και Γαστρονομία.
- Θαλάσσια οικονομία: Αλιεία, Υδατοκαλλιέργεια και Θαλάσσιος Τουρισμός.
- Βιομηχανία της Εμπειρίας: Τουρισμός, Πολιτισμός & Δημιουργική Οικονομία.
- Υπηρεσίες Υγείας μέσω Βιο-ιατρικής (πρόκειται για αναδυόμενο τομέα).

Επιπρόσθετα, η αξιοποίηση των ΤΠΕ και των «καθαρών τεχνολογιών», όπως και τα μέτρα που αφορούν στην ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού διατρέχουν οριζόντια τους παραπάνω τομείς προτεραιότητας.

Στη συνέχεια ανά τομέα της οικονομίας παρουσιάζονται οι διαμορφούμενες **τάσεις και προτεραιότητες** όπως αποτυπώνονται και στο στρατηγικό κείμενο της RIS3¹²:

Αγροδιατροφή και Γαστρονομία

Η ανάπτυξη των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων των παραπάνω τομέων θα βασιστεί τόσο στην αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει η περιοχή, όπως για παράδειγμα το πλούσιο φυσικό περιβάλλον, οι πρώτες ύλες, η γαστρονομική ταυτότητα, όσο και στην αξιοποίηση της γνώσης και της τεχνολογίας. Στο πλαίσιο αυτό προτεραιότητα δίνεται:

- Στη διαφοροποίηση προϊόντων (όπως νέες καλλιεργητικές και εκτροφικές μέθοδοι βάσει συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης και βιολογικών προτύπων καλλιέργειας, αξιοποίηση νέων τεχνολογιών κλπ.)
- Στην αξιοποίηση της γνώσης (έρευνα & καινοτομία) για την παραγωγή νέων προϊόντων και τη βελτίωση υφιστάμενων.
- Στην ασφάλεια τροφίμων.
- Στην πιστοποίηση προϊόντων.
- Στη συσκευασία και τυποποίηση προϊόντων του αγροδιατροφικού τομέα.
- Στη μεταποίηση προϊόντων για την εμπορική προώθησή τους, με έμφαση στην αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και στην εφαρμογή διαδικασιών φιλικών προς το περιβάλλον.
- Στην προστασία του περιβάλλοντος από την δραστηριότητα στον τομέα της αγροδιατροφής
- Στην ενίσχυση της εξωστρέφειας του τομέα - προώθηση προϊόντων (branding, προώθηση, δικτύωση).
- Στην ανάδειξη των τοπικών προϊόντων και της τοπικής γαστρονομίας (γαστρονομική ταυτότητα)
- Ενίσχυση της σύνδεσης μεταξύ αγροδιατροφής και εστίασης (προώθηση, αξιοποίηση και ανάδειξη των τοπικών προϊόντων)
- Στην ανάπτυξη συνεργασιών με άλλους τομείς της οικονομίας και ειδικά με τον τουρισμό (προώθηση της τοπικής κουζίνας, αξιοποίησης και κατανάλωση τοπικών προϊόντων σε τουριστικά καταλύματα, εστιατόρια, καταστήματα προϊόντων διατροφής κλπ.)
- Στην ενίσχυση της συνεργασίας (συνεταιρισμοί, συνεργατικά σχήματα, κοινωνικές επιχειρήσεις κλπ.) μεταξύ των επαγγελματιών του κλάδου (πχ. κτηνοτρόφοι, οινοποιοί κλπ.) για την επίτευξη οικονομικών κλίμακας (πχ. στην τυποποίηση προϊόντων, στο κόστος μετακινήσεων, στη προώθηση προϊόντων κλπ.).

¹² Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, Απρίλιος 2015

Αλιεία & υδατοκαλλιέργεια

Η στρατηγική ανάπτυξης του κλάδου περιλαμβάνει:

- Διαφοροποίηση προϊόντων (όπως βελτίωση μεθόδων εκτροφής και αλίευσης, ανάπτυξη νέων προϊόντων, αξιοποίηση νέων τεχνολογιών, ενίσχυση της βιολογικής καλλιέργειας κλπ.)
- Αξιοποίηση της γνώσης (έρευνα & καινοτομία) σε πεδία όπως ανάπτυξη και αλίευση νέων προϊόντων, εκτροφή, θαλάσσια βιοτεχνολογία κλπ.
- Μείωση του κόστους παραγωγής μέσω της εισαγωγής καινοτομιών στη διαδικασία αλίευσης, εκτροφής, μεταποίησης κλπ.
- Ασφάλεια τροφίμων
- Ποιότητα και πιστοποίηση προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας (μέθοδοι υγιεινής, συστήματα ιχνηλασιμότητας, πιστοποίηση κλπ.).
- Μεταποίηση προϊόντων για την εμπορική προώθησή τους, με έμφαση στην αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και στην εφαρμογή διαδικασιών φιλικών προς το περιβάλλον.
- Προστασία του περιβάλλοντος (ιδιαίτερα των θαλάσσιων πόρων).
- Ανάπτυξη συνεργασιών με άλλους τομείς της οικονομίας όπως ο τουρισμός, η εστίαση, καταστήματα εμπορίας και πώλησης ειδών διατροφής κλπ.
- Ενίσχυση της εξωστρέφειας του τομέα - προώθηση προϊόντων (branding, προώθηση, δικτύωση).

Θαλάσσιος τουρισμός

Τα Ιόνια νησιά χάρη στην κεντρική τους θέση στη βόρεια Μεσόγειο, την Αδριατική θάλασσα και το Ιόνιο πέλαγος συνιστούν μία σημαντική θαλάσσια περιφέρεια στην οποία ο θαλάσσιος τουρισμός αποτελεί προνομιακό πεδίο.

Στις προτεραιότητες που έχουν τεθεί για την ενίσχυση και περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα περιλαμβάνονται:

- Η περαιτέρω εξειδίκευση του κλάδου σε διάφορα πεδία, όπως κρουαζιέρα, ιστιοπλοΐα & σκάφη αναψυχής, καταδυτικός και αλιευτικός τουρισμός, θαλάσσιος αθλητικός τουρισμός κλπ.
- Η προστασία του περιβάλλοντος από τις θαλάσσιες δραστηριότητες.
- Η ανάπτυξη συνεργασιών με άλλους τομείς της οικονομίας όπως ο τουρισμός, ο πολιτισμός, η εστίαση, τα καταστήματα τροφοδοσίας κλπ.

- Η προώθηση νέων επιχειρηματικών μοντέλων συνεργασίας (συνεργατικά σχήματα, δίκτυα κλπ.) μεταξύ των επαγγελματιών του κλάδου για την επίτευξη οικονομιών κλίμακας.

Βιομηχανία της εμπειρίας: Θεματικός Τουρισμός, Πολιτισμός & Δημιουργική Οικονομία

Η «πολιτιστική & δημιουργική» οικονομία στα Ιόνια Νησιά είναι αλληλένδετη με τον τομέα του τουρισμού. Ως εκ τούτου οι προτεραιότητες που έχουν τεθεί περιλαμβάνουν για τη βιομηχανία της εμπειρίας περιλαμβάνουν:

- Δυνατότητα περαιτέρω διεύρυνσης της αλυσίδας αξίας του τομέα μέσω της προσέλκυσης περισσότερων δραστηριοτήτων, την ανάπτυξη διασυνδέσεων του τουρισμού με άλλους τομείς όπως η αγροδιατροφή, η μεταποίηση κλπ.).
- Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος (πχ. οικολογικός & περιηγητικός τουρισμός, πολιτιστικός & θρησκευτικός τουρισμός κλπ.)
- Αξιοποίηση και των δυνατοτήτων της έρευνας & καινοτομίας.
- Πιστοποίηση και τυποποίηση τουριστικών επιχειρήσεων.
- Ενίσχυση της εξωστρέφειας του τομέα - προώθηση προϊόντων (branding, προώθηση, δικτύωση).
- Προστασία του περιβάλλοντος.

Βιο-ιατρική: υπηρεσίες υγείας με την αξιοποίηση της γνώσης

Πρόκειται για αναδυόμενο τομέα στην Περιφέρεια και οι προτεραιότητες που έχουν τεθεί για την ανάπτυξή του περιλαμβάνουν:

- Περαιτέρω επέκταση και «ωρίμανση» της έρευνας έως το στάδιο των εφαρμοσμένων αποτελεσμάτων.
- Ανάπτυξη δικτύωσης με ερευνητικούς και επιχειρηματικούς πόλους.
- Επιχειρησιακό σχεδιασμό για τη διερεύνηση των δυνατοτήτων μεσοπρόθεσμης επιχειρηματικής αξιοποίησης.

2.2 Ποιοτική έρευνα πεδίου

Η συγκεκριμένη έρευνα πεδίου πραγματοποιήθηκε με εις βάθος συνεντεύξεις (in depth interviews) με εκπροσώπους επιχειρήσεων σε τομείς που έχουν αναδειχθεί ως προτεραιότητα στο πλαίσιο της περιφερειακής RIS3.

Αντικείμενο της έρευνας ήταν η άντληση πληροφοριών για τις εξής κύριες θεματικές:

1. **Κενές θέσεις** στην περιφέρεια στους τομείς της RIS3.

2. **Δυναμισμός κλάδων και επαγγελματιών** στην περιφέρεια (στο πλαίσιο της RIS3).
3. Πληροφορίες για την **αναντιστοιχία δεξιοτήτων** στην περιφέρεια στους τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής οικονομίας.

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα εντάσσονται στους ακόλουθους τομείς της RIS3:

- Αγροδιατροφή
- Αλιεία, Υδατοκαλλιέργεια
- Θαλάσσιος Τουρισμός
- Θεματικός Τουρισμός

Πιο συγκεκριμένα, η δραστηριότητα των επιχειρήσεων αφορούσε:

- οιοποιεία
- παραγωγή λαδιού
- παραγωγή τροφίμων (προϊόντα από μέλι, γάλα, κλπ.)
- ιχθυοτροφεία
- μαρίνες σκαφών αναψυχής
- ενοικιάσεις τουριστικών σκαφών
- ξενοδοχεία

Σημειώνεται ότι η εν λόγω έρευνα είναι συμπληρωματική της ποσοτικής έρευνας πεδίου που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του έργου και αφορούσε το σύνολο της αγοράς εργασίας (επιχειρήσεις, εργαζόμενοι, άνεργοι).

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η σύνθεση των ευρημάτων των εις βάθος συνεντεύξεων, η οποία διαρθρώνεται σε δύο κύριες ενότητες:

- Στην **πρώτη** αναλύονται τα χαρακτηριστικά των υπό εξέταση κλάδων (προϊόντα & υπηρεσίες, εργατικό δυναμικό), σύμφωνα με την οπτική των ίδιων των επιχειρήσεων.
- Στην **δεύτερη** ενότητα σκιαγραφούνται οι δεξιότητες και ικανότητες του εργατικού δυναμικού, οι κενές θέσεις, ο τρόπος που οι επιχειρήσεις προσπαθούν να τις καλύψουν, ενώ παρουσιάζονται και ανάγκες κατά κλάδο για κατάρτιση/επιμόρφωση.

Τέλος, σημειώνεται ότι περισσότερα στοιχεία για την ποιοτική έρευνα (διάρκεια, εργαλεία) παρατίθεται στο Παράρτημα II της παρούσας έκθεσης.

2.2.1 Ανάλυση των χαρακτηριστικών των υπό εξέταση κλάδων

Στην ενότητα αυτή περιγράφεται η υφιστάμενη κατάσταση και ο δυναμισμός των κλάδων που έχουν αναδειχθεί ως προτεραιότητα στο πλαίσιο της RIS3 και παράλληλα, παρατίθενται οι προϋποθέσεις βάσει των οποίων μπορούν οι εν λόγω κλάδοι να

αναπτυχθούν και να ανταποκριθούν στις σύγχρονες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες, όπως και κάποια οριζόντια θέματα που προέκυψαν.

Ευρήματα ανά τομέα

Αγροδιατροφή

Οινοποιία

Ο κλάδος της οινοποιίας στην Περιφέρεια δεν είναι ικανοποιητικά ανεπτυγμένος, με την Κεφαλονιά και τη Ζάκυνθο να έχουν αναπτύξει μια δυναμική, αλλά με τα υπόλοιπα νησιά να υστερούν. Ο κλάδος χαρακτηρίζεται από όλους τους συμμετέχοντες στις συνεντεύξεις ως **δυναμικός**. Παρά το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια σκιαγραφείται μια βελτιωμένη εικόνα, υπολείπονται πολλά βήματα ακόμα, ώστε να αξιοποιηθεί πλήρως η δυναμική αυτή στην κατεύθυνση της οικονομικής ανάπτυξης.

Οι περισσότερες από τις επιχειρήσεις δεν έχουν αναπτύξει επαρκώς άλλες δραστηριότητες που θα μπορούσαν να ενισχύσουν τον κλάδο, όπως είναι ο οινοτουρισμός, η δημιουργία προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας και η εκμετάλλευση των παραπροϊόντων της παραγωγής.

Παράλληλα, ενώ η Περιφέρεια έχει πολύ καλές ποικιλίες (Ρομπόλα, Μαυροδάφνη, Λευκός Μοσχάτος) με σημαντικές δυνατότητες αύξησης της εξωστρέφειας και των εξαγωγών, τα κρασιά της Περιφέρειας είναι επί το πλείστον ανώνυμα και μη αναγνωρίσιμα από τους επισκέπτες, ενώ κυριαρχούν οι πωλήσεις σε χύμα μορφή σε σχέση με το εμφιαλωμένο.

Ταυτόχρονα, οι επιχειρήσεις στην Περιφέρεια αντιμετωπίζουν αυξημένο ανταγωνισμό από ηπειρωτικά οινοποιία με μεγαλύτερους κλήρους, μεγαλύτερη δυνατότητα εξαγωγών, διαφορετικές και πιο αποδοτικές ποικιλίες, καθώς και από εισαγόμενα κρασιά από χώρες όπως η Χιλή.

Σύμφωνα με τους παραγωγούς, χρειάζεται στροφή σε ποιοτικό, επώνυμο προϊόν, ανάπτυξη του brand name του κρασιού και σύνδεση του τοπικού οίνου με την τουριστική εμπειρία της επίσκεψης στο Ιόνιο, όπως γίνεται για παράδειγμα στη Σαντορίνη.

Επίσης, χρειάζονται σημαντικές δράσεις δικτύωσης και προβολής, αλλά και υιοθέτηση καινοτομιών όπως είναι η αναβίωση ξεχασμένων τοπικών ποικιλιών, η παραγωγή βιολογικού κρασιού, η δημιουργία νέων κρασιών όπως ο Επτανησιακός τοπικός οίνος (ο οποίος θα μπορεί να παράγεται από όλα τα οινοποιεία της Περιφέρειας) και η ανάπτυξη του οινοτουρισμού. Στο πλαίσιο της υιοθέτησης καινοτομιών χρειάζεται επίσης μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων και των δημόσιων ερευνητικών φορέων στην Περιφέρεια.

Χαρακτηριστικές είναι οι προσπάθειες που έχουν ξεκινήσει για συνεργασία μεταξύ του Ενιαίου Αγροτικού Συνεταιρισμού Ζακύνθου και του εργαστηρίου Μικροβιολογίας και Ελέγχου Τροφίμων, του τμήματος Τεχνολογίας Τροφίμων στο ΤΕΙ Ιονίων Νήσων. Στο εργαστήριο μικροβιολογίας γίνεται εργασία πάνω στους ντόπιους μύκητες. Αυτή είναι μία καινοτομία που οι παραγωγοί ενδιαφέρονται να στηρίξουν. Πιο συγκεκριμένα

μέχρι σήμερα οι παραγωγοί χρησιμοποιούσαν μύκητες γαλλικούς ή ιταλικούς, που είναι όμως κατάλληλοι για άλλες ποικιλίες και για πιο βόρεια κλίματα. Οι πρώτες εκτιμήσεις είναι ότι επειδή οι ντόπιοι μύκητες είναι προσαρμοσμένοι στις συνθήκες του νησιού (τοπικό μικροκλίμα – νησιωτικές συνθήκες), τα δείγματα που δοκίμασαν προσδίδουν μία ιδιαιτερότητα στο κρασί, διαφοροποιώντας το προϊόν. Η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ζακύνθου αποφάσισε να συνδράμει το εργαστήριο αυτό, ώστε σταδιακά να αντικατασταθούν οι γαλλικοί και οι ιταλικοί μύκητες με ντόπιους.

Λάδι

Το λάδι αποτελεί ένα από τα κυριότερα προϊόντα των Ιονίων Νήσων με μακρά παράδοση. Είναι ένας δυναμικός κλάδος, με ικανοποιητική ανάπτυξη στο εξωτερικό. Πέρα από την παραγωγή ποιοτικού λαδιού και βρώσιμων ελιών ο κλάδος έχει τη δυνατότητα να παράγει και νέα προϊόντα, όπως για παράδειγμα σαπούνια, καλλυντικά και φαρμακευτικά προϊόντα με βάση το λάδι.

Παρόλη τη δυναμική και την ποιότητα της παραγωγής, ως σήμερα οι μεγαλύτερες ποσότητες διακινούνται χύμα στην Ιταλία για να αναμειχθούν με ντόπιες ποικιλίες για την παραγωγή λαδιού τύπου Riviera, ενώ οι εξαγωγές τυποποιημένων προϊόντων είναι περιορισμένες.

Όπως με το κρασί έτσι και με το λάδι απαιτείται μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων και των δημόσιων ερευνητικών φορέων στην Περιφέρεια, που να καλύπτει όλο το φάσμα της «αλυσίδας αξίας», δηλαδή την παραγωγή, την μεταποίηση - τυποποίηση, τα υπό- και παρά-προϊόντα, την προώθηση-μάρκετινγκ και την εξωστρέφεια των προϊόντων αυτών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η ανάγκη επίλυσης προβλημάτων όπως η υψηλή περιεκτικότητα σε στερόλες που παρουσιάζεται ορισμένες φορές στην Κορωνέικη ποικιλία, ενδεχομένως λόγω του μικροκλίματος.

Παράλληλα, έχει διαπιστωθεί ότι το λάδι στην Περιφέρεια, περιέχει μεγάλες ποσότητες ελαιοκανθάλης, η οποία είναι μία ουσία με ισχυρή αντιφλεγμονώδη δράση εφάμιλλη με εκείνες που απαντώνται σε φάρμακα. Μέχρι σήμερα η ΕΕ δεν επέτρεπε να αναγράφονται στις συσκευασίες ελαιολάδου ιατρικές επιστημάνσεις, κάτι που πλέον είναι δυνατό, μπορούν δηλαδή να αναγράφονται οι ευεργετικές ιδιότητες στις ετικέτες, δημιουργώντας καινούργιες δυνατότητες ως προς την τυποποίηση.

Με βάση τα ανωτέρω παραδείγματα, χρειάζεται μεγαλύτερη συνεργασία των παραγωγών με ερευνητικά εργαστήρια των ΤΕΙ Ιονίων Νήσων, τα οποία θα μπορούσαν να κάνουν αναλύσεις στο τοπικό λάδι, π.χ. ως προς την ποιότητα και να μεταφέρουν την πληροφορία και την τεχνογνωσία σε όλους τους τυποποιητές και ελαιοτριβείς.

Επισημαίνεται ότι κανένας μεμονωμένος παραγωγός δεν θα μπορούσε να αναλάβει το κόστος δημιουργίας εργαστηρίου για τους απαιτούμενους ελέγχους.

Τρόφιμα

Στον τομέα της παραγωγής τροφίμων υπάρχει μία πληθώρα δυναμικών επιχειρήσεων και εργαστηρίων, κυρίως ΜΜΕ, οι οποίες παράγουν προϊόντα όπως γάλα, γιαούρτι, τυροκομικά προϊόντα, αλλαντικά, παραδοσιακά γλυκά, μέλι και προϊόντα μελιού, κ.α.

Ο κλάδος έχει περιθώρια ανάπτυξης τα οποία συνδέονται κατά κύριο λόγο με την ενίσχυση των εξαγωγών και με την αύξηση της παραγωγικής δυνατότητας. Για παράδειγμα, θα μπορούσαν να προωθηθούν προϊόντα όπως το βούτυρο Κερκύρας, το οποίο είναι ένα προϊόν διεθνώς γνωστό και φημισμένο. Επιπρόσθετα υπάρχουν σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης καινοτομιών, όπως η εξάλειψη των συντηρητικών, η επιστροφή σε πατροπαράδοτες τεχνικές για την παραγωγή βιολογικών τροφίμων κ.α.

Στα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κλάδος καταγράφονται τα ακόλουθα:

- Υπάρχει έλλειψη γάλακτος, καθώς οι μεγαλύτερες μονάδες επεξεργασίας και τυποποίησης γάλακτος απορροφούν το γάλα με συνέπεια να μένουν μικρές ποσότητες για τους μικρούς παραγωγούς.
- Δεν υπάρχει δυνατότητα για δημιουργία μεγάλων μονάδων με ζώα στα νησιά.
- Υπάρχουν συγκεκριμένες δυνατότητες παραγωγής μελιού στην Κέρκυρα, όπου το νησί είναι κορεσμένο από μελίσινα.
- Δεν υπάρχει επαρκής σύνδεση των παραγωγών αγροδιατροφικών προϊόντων με άλλους κλάδους, όπως είναι ο τουρισμός.
- Δεν γίνεται επαρκής προώθηση των ντόπιων προϊόντων από τα εμπορικά καταστήματα (σούπερ μάρκετ, μίνι μάρκετ) καθόσον απουσιάζει μια ενιαία και συνεκτική στρατηγική προώθησης και προβολής των προϊόντων.

Τέλος, σημειώνεται ότι οι παραγωγοί θα ήθελαν μεγαλύτερη στήριξη και προστασία από τις αρχές σχετικά με τον αθέμιτο ανταγωνισμό από πώληση μη πιστοποιημένων και ελεγχμένων προϊόντων (π.χ. στο μέλι).

Αλιεία και Υδατοκαλλιέργεια

Ο κλάδος αυτός χαρακτηρίζεται ως δυναμικός και η ανάπτυξή του αποτελεί προτεραιότητα τόσο για την Περιφέρεια όσο και για τη χώρα γενικότερα.

Σημειώνεται ότι στα Ιόνια Νησιά η τσιπούρα και το λαβράκι είναι η κύρια παραγωγή και ο κρانيός σε μικρότερη κλίμακα. Η υδατοκαλλιέργεια είναι περισσότερο ανεπτυγμένη στο νομό Κεφαλονιάς (με 35 μονάδες) και στην Κέρκυρα.

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κλάδος είναι οι αντιδράσεις από τις τοπικές κοινωνίες σχετικά με τη χωροθέτηση των εγκαταστάσεων. Ένα άλλο πρόβλημα είναι ο ανταγωνισμός σε κάποιες περιπτώσεις με τον κλάδο του τουρισμού, καθώς παρά τη δημιουργία του χωροταξικού σχεδιασμού, υπάρχει μεγάλη γραφειοκρατία αναφορικά με τις αδειοδοτήσεις.

Θαλάσσιος Τουρισμός

Το Ιόνιο θεωρείται θάλασσα αρχαίων και έχει ιδανικές συνθήκες ναυσιπλοΐας, σε σύγκριση για παράδειγμα με το Αιγαίο. Στο Ιόνιο το καλοκαίρι κυκλοφορούν περίπου 6.500 σκάφη, δημιουργώντας συνθήκες κορεσμού με βάση τις υπάρχουσες υποδομές.

Οι βασικές υποδομές για τον θαλάσσιο τουρισμό είναι οι μαρίνες. Σε αυτόν τον τομέα το Ιόνιο σε σχέση με την υπόλοιπη Ελλάδα είναι σε πολύ προνομιακή θέση, όχι όμως σε σχέση με ανταγωνιστές από άλλες χώρες. Οι σημαντικότερες μαρίνες στην Περιφέρεια περιλαμβάνουν:

- τη μαρίνα των Γουβιών Κερκύρας που έχει 1.200 θέσεις,
- τη μαρίνα της Λευκάδας που έχει 700 θέσεις και
- πιο μικρές αλλά οργανωμένες μαρίνες και πολύ μικρά λιμανάκια όπως είναι το Μεγανήσι κ.α.

Παράλληλα, κορεσμένες και σχετικά ανεπαρκείς είναι και οι υποδομές αποθήκευσης των σκαφών στην ξηρά, με την κυριότερη μονάδα να είναι στο Άκτιο, με πάνω από 1.200 σκάφη χωρητικότητα, ενώ συνολικά τα τρία κάρναγια του Ακτίου - Πρέβεζας χωρούν 1.800 σκάφη και μετά πιο μικρές μονάδες στην Μαρίνα Κέρκυρας περίπου 600, Λευκάδα 250, και τα υπόλοιπα κάρναγια στην Κέρκυρα περίπου 300. Ο κλάδος θα μπορούσε να έχει προοπτικές με την προσθήκη νέων υποδομών και με την αναβάθμιση παλαιών.

Παρόλο τον κορεσμό των λιμανιών λόγω του αυξημένου ελλιμενισμού, ιδιαίτερα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες διαπιστώνεται έλλειψη εξειδικευμένου και καταρτισμένου ανθρώπινου δυναμικού για την τεχνική συντήρηση και τις επισκευές σκαφών.

Πέρα από το πλεονέκτημα του φυσικού περιβάλλοντος, ο κλάδος υπερτερεί σημαντικά στο κόστος ελλιμενισμού και αποθήκευσης των σκαφών σε σύγκριση ανταγωνίστριες χώρες όπως η Γαλλία και η Ισπανία, προσδίδοντας πέραν του φυσικού τοπίου και του περιβάλλοντος ένα επιπρόσθετο πλεονέκτημα στην Περιφέρεια.

Τέλος, η ύπαρξη ενός τόσο μεγάλου αριθμού σκαφών, δημιουργεί ανάγκες για τροφοδοσία, για καθαρισμό, κτλ., δημιουργώντας ζήτηση και θέσεις εργασίας και σε άλλους κλάδους της περιφερειακής οικονομίας.

Θεματικός Τουρισμός

Τα τελευταία χρόνια ο κλάδος του τουρισμού - φιλοξενίας, επικουρούμενος και από την προσθήκη νέων μονάδων (κυρίως 5 αστέρων), προσπαθεί να κάνει μία στροφή προς την ανάπτυξη του θεματικού τουρισμού, με στόχο τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος και την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

Στο πλαίσιο αυτό έχουν αρχίσει να αναπτύσσονται δραστηριότητες όπως ο συνεδριακός τουρισμός (πχ. ιατρικά συνέδρια), ο ιαματικός τουρισμός, η θαλασσοθεραπεία (SPA), ο πολιτιστικός και αθλητικός τουρισμός, ο ποδηλατικός και περπατητικός τουρισμός καθώς και πλήθος άλλων δραστηριοτήτων (γιόγκα, μπριτζ

κ.α.). Παράλληλα, από μεμονωμένες μονάδες και επιχειρήσεις καταβάλλονται προσπάθειες να αναπτυχθεί και ο γαστρονομικός τουρισμός και ο οινοτουρισμός.

Περισσότερο η Κέρκυρα και λιγότερο τα υπόλοιπα νησιά της Περιφέρειας, αντιμετωπίζουν ιδιαίτερο ανταγωνισμό από την Αλβανία, το Μαυροβούνιο και την Κροατία, κυρίως λόγω γεωγραφικής εγγύτητας. Μάλιστα, σημειώνεται ότι το 43% των διεθνών αφίξεων στα αεροδρόμια της Κέρκυρας, της Ζακύνθου και της Κεφαλονιάς το 2014 ήταν από το Ηνωμένο Βασίλειο.¹³

Επίσης, τα Ιόνια Νησιά είναι προσβάσιμα για τους τουρίστες από τα Βαλκάνια μέσω της Εγνατίας οδού, ωστόσο το ταξίδι είναι αρκετά ακριβό για αυτούς (καύσιμα και μεταφορά με ferry boat). Η Ρουμανία έχει μερίδιο αγοράς 2% στις αφίξεις ξένων σε ξενοδοχειακές υποδομές, ενώ η Σερβία, το Μαυροβούνιο, η Βουλγαρία, η Αλβανία, τα Σκόπια και η Σλοβενία έχουν 1% ή λιγότερο.

Οι κύριες αγορές για τα Ιόνια Νησιά είναι οι τουρίστες:

- από το **Ηνωμένο Βασίλειο**, οι οποίοι το 2014 αντιπροσώπευαν το 43% του συνόλου των αεροπορικών αφίξεων,
- από τη **Γερμανία**, οι οποίοι επισκέπτονται τα Ιόνια για «Πολιτισμό & Θρησκεία»
- από τη **Ρωσία και την Πολωνία**, οι οποίοι προκρίνουν το τουριστικό προϊόν «Ήλιος και Θάλασσα»
- από την **Ιταλία**, επιλέγουν «Ήλιο και Θάλασσα», αλλά είναι απαιτητικοί στην ποιότητα (φαγητό, κρασί, άνεση) και το lifestyle
- από τη **Γαλλία**, δίνουν μεγάλη βάση στον επαγγελματισμό και τις προσφερόμενες υπηρεσίες και εκτιμούν πολύ το να τους μιλούν στα γαλλικά.

Ο κλάδος είναι δυναμικός και υπάρχουν σημαντικές προοπτικές ανάπτυξής του. Για να αξιοποιήσει όμως ο κλάδος αυτές τις δυνατότητες πρέπει:

- Να βελτιωθούν οι υποδομές και η προσβασιμότητα (δρόμοι, αεροδρόμια κτλ.) στην Περιφέρεια
- Να βελτιωθεί η συνολική εικόνα του τουριστικού προϊόντος και της εμπειρίας.
- Να γίνουν επενδύσεις σε νέες κλίνες υψηλής ποιότητας¹⁴
- Να γίνει μία συνολική στροφή από τον μαζικό τουρισμό (τύπου all inclusive χαμηλής προστιθέμενης αξίας) προς τις εναλλακτικές μορφές.

Παράλληλα, όπως επεσήμαναν φορείς του τουρισμού, ο κλάδος θα πρέπει να επενδύσει περισσότερο στον τομέα της κρουαζιέρας (υπάρχουν 600.000 αφίξεις στην Κέρκυρα), με μεγαλύτερη οργάνωση και συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων όπως τα τουριστικά γραφεία και τα πλοία για τον καθορισμό των διαδρομών και των επισκέψεων, τα τοπικά καταστήματα ως προς την προώθηση τοπικών προϊόντων κλπ..

¹³ INSETE (2014): Marketing Plan Τουριστικού Προϊόντος Ιονίων Νήσων / Οδικός Χάρτης 2015-2020.

¹⁴ Για παράδειγμα, η Κέρκυρα υστερεί σε κλίνες, σε σχέση με την Κρήτη και την Ρόδο. Ιδίως σε κλίνες 5άστερες. Στην Κέρκυρα δραστηριοποιούνται λιγότερα ξενοδοχεία σήμερα από την δεκαετία του 1990.

Οριζόντια Θέματα που αναδείχθηκαν

Ανάγκη επενδύσεων

Ένα κοινό χαρακτηριστικό που προέκυψε από όλες σχεδόν τις συνεντεύξεις είναι η ανάγκη για τη δημιουργία, βελτίωση και εκσυγχρονισμό των υποδομών της Περιφέρειας, όπως το οδικό δίκτυο, τα αεροδρόμια, οι μαρίνες και τα μικρά λιμάνια, τα παρκινγκ σκαφών (καρνάγια), η διαχείριση απορριμμάτων (τόσο στη στεριά όσο και στα απόβλητα των τουριστικών σκαφών) κ.α.

Σύμφωνα με τις επιχειρήσεις χρειάζεται παράλληλα και κινητοποίηση ιδιωτικών πόρων για τη δημιουργία νέων τουριστικών μονάδων υψηλής ποιότητας, η βελτίωση των υποδομών ώστε τα οίνοποιεία να καταστούν επισκέψιμα κ.α.

Χρειάζεται επίσης να στηριχθούν και οι επενδύσεις στις ΜΜΕ του αγροδιατροφικού τομέα για επέκταση της παραγωγικής τους δυνατότητας, να ενισχυθούν δράσεις εξωστρέφειας και δικτύωσης ομοειδών επιχειρήσεων κλπ..

Τέλος, σημαντικό επίσης αναδείχθηκε και το θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος. Ειδική επισήμανση έγινε από εκπροσώπους επιχειρήσεων ως προς την υστέρηση της Περιφέρειας σε θέματα περιβάλλοντος, την απώλεια γαλάζιων σημαίων (στην Κέρκυρα), τη συλλογή απορριμμάτων, τη διαχείριση των ζωικών αποβλήτων κτλ.

Διασυνδέσεις μεταξύ κλάδων RIS3

Ένα δεύτερο σημαντικό οριζόντιο στοιχείο που αναδείχθηκε από τις συνεντεύξεις είναι η ανάγκη συνεργασίας των κλάδων πάνω σε ένα κοινό σχέδιο ώστε να αξιοποιηθούν οι συνέργειες και να αυξηθεί η προστιθέμενη αξία των κλάδων αυτών στην Περιφέρεια.

Η δημιουργία κοινού σχεδίου κρίνεται αναγκαία ώστε να μειωθούν και οι εντάσεις και ο ανταγωνισμός μεταξύ δραστηριοτήτων όπως για παράδειγμα ανάμεσα στον τουρισμό και τις ιχθυοκαλλιέργειες, να προωθηθούν τα τοπικά προϊόντα έναντι προϊόντων από άλλες περιοχές ή χώρες, να προστατευτεί το περιβάλλον και ο φυσικός πλούτος από τον μαζικό τουρισμό κ.α.

Μέχρι σήμερα, σύμφωνα με τις επιχειρήσεις, υπάρχουν αποσπασματικές κινήσεις προς αυτήν την κατεύθυνση και όχι ενέργειες ενταγμένες σε ένα πλαίσιο στρατηγικής ανάπτυξης των κλάδων. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ενώ έχουν γίνει επανειλημμένα προσπάθειες σύνδεσης του πρωτογενούς τομέα (πχ. οπωροκηπευτικά) με τον τουρισμό τα αποτελέσματα είναι πενιχρά. Κοινή συνισταμένη των απόψεων των παραγωγών είναι ότι δεν υπάρχει επαρκής σύνδεση του τουριστικού προϊόντος με τους τοπικούς παραγωγούς (π.χ. ελληνικό πρωινό) παρά μόνο σε κάποια ζάστερα ξενοδοχεία.

Βασικός πυλώνας διασύνδεσης των διαφορετικών κλάδων είναι ο τομέας του τουρισμού. Γύρω από τον τουρισμό και την ενσωμάτωση των προϊόντων τους στην αλυσίδα αξίας του τουριστικού προϊόντος προσβλέπουν πολλοί κλάδοι ώστε να ενισχύσουν και τις δικές τους προοπτικές ανάπτυξης.

2.2.2 Χαρακτηριστικά απασχόλησης στους επιλεγμένους κλάδους: κενές θέσεις, δεξιότητες και ικανότητες εργατικού δυναμικού, ανάγκες κατάρτισης

Κενές Θέσεις ανά τομέα

Αγροδιατροφή

Στον κλάδο της αγροδιατροφής, στην Περιφέρεια υπάρχουν ανάγκες πρωτίστως σε εποχιακές θέσεις για εργάτες (στη συγκομιδή, τρύγο κτλ), οι οποίες σε μεγάλο βαθμό καλύπτονται από εργατικό δυναμικό εντός της Περιφέρειας. Σε ότι αφορά εξειδικευμένες θέσεις εργασίας, αυτές εξαρτώνται από την αύξηση των πωλήσεων και της παραγωγής. Σε αυτήν την περίπτωση αναμένεται να αυξηθεί η ζήτηση για **έμπειρο προσωπικό** (πωλητές, αντιπρόσωποι, μάρκετινγκ) προκειμένου να χειριστεί τις πωλήσεις. Ωστόσο, το γεγονός ότι η Περιφέρεια είναι νησιωτικός χώρος φαίνεται να προκαλεί σχετικές δυσκολίες στην προσέλκυση εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού.

Επιπρόσθετα, φαίνεται να υπάρχουν και κάποιες **κενές θέσεις** για οινολόγους και τεχνολόγους τροφίμων. Ωστόσο, για την κάλυψη των θέσεων αυτών δεν υπάρχει σχετική δυνατότητα από τις επιχειρήσεις στην παρούσα φάση λόγω του κόστους που αυτό συνεπάγεται.

Επίσης, νέες θέσεις εργασίας αναμένεται να δημιουργήσουν:

- Η διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης, όπως για παράδειγμα η δημιουργία νέων αποσταγμάτων.
- Η ενίσχυση νέων δραστηριοτήτων όπως ο οινοτουρισμός, όπου θα απαιτηθεί επιπλέον προσωπικό για την προώθηση της επισκεψιμότητας στα οινοποιεία.

Τέλος, σημειώνεται ότι βασικό χαρακτηριστικό της ζήτησης για τις εξειδικευμένες θέσεις εργασίας πέρα από τις γνώσεις είναι η **εμπειρία** πάνω στο αντικείμενο.

Υδατοκαλλιέργεια

Στο συγκεκριμένο κλάδο ανάγκες καταγράφονται κυρίως για τεχνολόγους και επιστημονικό προσωπικό. Μέχρι σήμερα οι περισσότερες εταιρίες χρησιμοποιούσαν ανειδίκευτο προσωπικό. Η ανάπτυξη του κλάδου όμως προϋποθέτει και στροφή προς εξειδικευμένο προσωπικό για την ομαλή ενσωμάτωση και ανάπτυξη των καινοτομιών (νέες τεχνολογίες επώασης, συλλογής, αυτοματοποίηση διαδικασιών και ελέγχων, συστήματα παρακολούθησης κτλ). Παράλληλα στον κλάδο υπάρχει προτίμηση για εργατικό δυναμικό με εμπειρία και όχι μεγάλης ηλικίας.

Θαλάσσιος Τουρισμός

Στην παρούσα φάση δεν εντοπίζονται κενές θέσεις εργασίας στον κλάδο. Με την πιθανή ανάπτυξη όμως των υποδομών, θα δημιουργηθούν θέσεις εργασίας τόσο ανειδίκευτου προσωπικού (πχ καθαρισμός σκαφών), όσο και ειδικευμένων (μηχανικοί, ναυπηγοί), καθώς και θέσεις για υπάλληλους γραφείου, θέσεις στην παροχή υπηρεσιών και θέσεις για όλες τις σχετικές με την ελλιμένιση ειδικότητες.

Παράλληλα, τα σκάφη που νοικιάζονται έχουν ανάγκη για καπετάνιους / σκίπερς. Σήμερα υπάρχουν στην Περιφέρεια 3 Ναυτικοί όμιλοι, που κάθε χρόνο βγάζουν 50 -60 πτυχιούχους ιστιοπλοΐας ανοιχτής θαλάσσης, όπου μεγάλο μέρος τους θα μπορούσε να απασχοληθεί στον κλάδο εντός της Περιφέρειας.

Θεματικός Τουρισμός

Στον κλάδο των ξενοδοχείων καταγράφεται έλλειψη σε εκπαιδευμένο προσωπικό, στα μεσαία διευθυντικά στελέχη, δηλαδή σε προϊσταμένους των τμημάτων, στα θέματα της σίτισης, της υποδοχής, του food & beverage καθώς και σε καμαριέρες.

Ταυτόχρονα, ενώ υπάρχει υπερπροσφορά πτυχιούχων, τόσο σε τουριστικά επαγγέλματα, όσο και στη διοίκηση επιχειρήσεων, λογιστών κτλ, δεν φαίνεται να διαθέτουν την απαιτούμενη εργασιακή εμπειρία.

Αυτό που επίσης χρήζει αναφοράς για τον κλάδο του τουρισμού, ειδικά σε ότι αφορά την εξειδίκευσή του σε θεματικούς τομείς, είναι ότι σε μια σειρά από επαγγέλματα χαμηλού και μέσου βαθμού εξειδίκευσης (Σερβιτόροι, Οροφοκόμοι, Υπάλληλοι εξυπηρέτησης πελατών), οι ανάγκες δεν αφορούν κατά κύριο λόγο την έλλειψη εργατικού δυναμικού, αλλά τον χαμηλό βαθμό επαγγελματισμού και δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού, δηλαδή την έλλειψη καλών επαγγελματιών, που ενδεχομένως συνδέεται σε ένα βαθμό και με την εποχικότητα του τομέα.

Στο πεδίο της γαστρονομίας, υπάρχει σημαντική έλλειψη επαγγελματιών με υψηλή εξειδίκευση σε εθνικές κουζίνες, υψηλή ζαχαροπλαστική οινολογία, bar tendering, κ.λπ.¹⁵

Τρόπος αναζήτησης προσωπικού

Τα κριτήρια και οι διαδικασίες προσέλκυσης - επιλογής προσωπικού παρουσιάζουν μία σχετική ομοιογένεια ανεξαρτήτως κλάδου δραστηριότητας. Η επαφή με τον κοινωνικό περίγυρο για αναζήτηση «γνωστού» υποψηφίου ισχύει και σε αυτήν την περίπτωση. Οι περισσότερες επιχειρήσεις, απευθύνονται σε πρώτο χρόνο σε ανέργους που ήδη γνωρίζουν ή έχουν υπόψη τους από το ευρύτερο κοινωνικό τους περιβάλλον. Σε δεύτερο χρόνο αν δεν έχει καρποφορήσει το πρώτο βήμα, δημοσιεύονται αγγελίες

¹⁵ Βλ. Ινστιτούτο ΣΕΤΕ (2014): Οι εκπαιδευτικές ανάγκες των επιχειρήσεων στον κλάδο του τουρισμού στην Ελλάδα. Αθήνα.

στον τοπικό κυρίως τύπο. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε κάποιες περιπτώσεις, τα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ αποτελούν επίσης πηγή εύρεσης εργατικού δυναμικού.

Παράλληλα αναφέρθηκαν κάποιες επιπρόσθετες διαδικασίες εξεύρεσης προσωπικού που αφορούν τις επιχειρήσεις. Πχ. κάποιες επιχειρήσεις αντλούν προσωπικό μέσω απευθείας διασύνδεσης με τις αντίστοιχες ομοειδής επιχειρήσεις από άλλους νομούς και Περιφέρειες.

Το είδος όμως της θέσης σε κάποιες περιπτώσεις επιφέρει και μερική διαφοροποίηση στην πολιτική προσέλκυσης υποψηφίων. Συγκεκριμένα:

- Για την πρόσληψη ανειδίκευτων εργατών ή γενικότερα προσωπικού σε θέσεις χαμηλών απαιτήσεων κάποιες εταιρείες απευθύνονται στην τοπική κοινωνία. Όταν μάλιστα η επιχείρηση είναι εγκατεστημένη εκτός αστικού περιβάλλοντος, η άμεση επαφή με τις τοπικές κοινότητες κρίνεται αναγκαία με αποτέλεσμα οι διαθέσιμες θέσεις εργασίας να διαδίδονται ακόμη και στόμα με στόμα.
- Για περισσότερο εξειδικευμένες θέσεις εργασίας και κυρίως για μεγαλύτερες επιχειρήσεις χρησιμοποιούνται συχνά οι αγγελίες.

Οριζόντιες δεξιότητες και επιθυμητά προσόντα

Το πρώτο και σημαντικότερο προσόν **ανεξαρτήτως κλάδου** είναι η εργασιακή **εμπειρία**. Η ζήτηση για έμπειρο προσωπικό δεν καλύπτεται από την πρόσφορα σύμφωνα με τους συμμετέχοντες στην έρευνα. Το φαινόμενο αυτό είναι ιδιαίτερα έντονο στις **εξειδικευμένες θέσεις στις επιχειρήσεις** της περιφέρειας.

Ο κλάδος που φαίνεται να δυσκολεύεται περισσότερο να προσελκύσει έμπειρο προσωπικό είναι αυτός των **ξενοδοχειακών μονάδων** που βρίσκονται σε σχετικά απομακρυσμένα μέρη. Βασική αιτία του φαινομένου αποτελεί ο ανταγωνισμός με τις ξενοδοχειακές μονάδες που είναι χωροθετημένες σε πιο δημοφιλείς περιοχές.

Αντίθετα, **κανένας επαγγελματικός κλάδος** δεν φαίνεται να δυσκολεύεται να προσελκύσει πτυχιούχους για οποιαδήποτε σχεδόν θέση και αν προκύψει. Το υψηλό ποσοστό ανεργίας εξειδικευμένου προσωπικού στην περιφέρεια επιβεβαιώνει την εικόνα αυτή.

Επίσης φαίνεται να μην υπάρχει επαρκής αριθμός πτυχιούχων **τεχνολόγων τροφίμων**. Επιπρόσθετα, σημειώνεται ότι από πλευράς εμπορικών επιχειρήσεων ζητείται **πιστοποιητικό γνώσης** λογισμικού κειμενογράφου, λογιστικών φύλλων και δημιουργίας παρουσιάσεων.

Τέλος, έλλειψη καταγράφεται και σε εργαζομένους που να μπορούν να δημιουργήσουν ένα ολοκληρωμένο **e-shop** συμπεριλαμβανομένων και των **ICT δεξιοτήτων** αλλά και από τον τρόπο που στήνεται η δραστηριότητα αυτή μέχρι τις τεχνικές πωλήσεων, διακίνηση προϊόντων κ.λπ.

Ευρήματα ανά τομέα

Αγροδιατροφή

Εκτός από την εργασιακή εμπειρία, είναι επιθυμητό για τους εργαζόμενους να έχουν και γενικές γνώσεις. Στις επιχειρήσεις της Περιφέρειας φαίνεται να υπάρχουν ανάγκες σε δεξιότητες που σχετίζονται με την πληροφορική (social media για την προώθηση των προϊόντων, μάρκετινγκ, κ.α.), ενώ κάποιες επιχειρήσεις έχουν και ανάγκες για αποτελεσματική γραμματειακή υποστήριξη.

Επιπρόσθετα οι υποψήφιοι προς εργασία σε αυτόν τον κλάδο απαιτείται να έχουν γνώσεις μάρκετινγκ, ικανότητα στις πωλήσεις καθώς και δεξιότητες για την προβολή των προϊόντων. Επίσης δεν υπάρχουν εξειδικευμένα στελέχη για την δικτύωση και δράσεις clustering, αλλά και εξειδικευμένα στελέχη τα οποία θα μπορούσαν προωθήσουν το κομμάτι του οινοτουρισμού (κρασί – αμπελώνας – σύνδεση με τουρισμό).

Υδατοκαλλιέργειες

Τα τελευταία χρόνια εκπρόσωποι του κλάδου επιδιώκουν να εξελίξουν δράσεις εξωστρέφειας (μάρκετινγκ), αλλά και δράσεις προβολής και ενημέρωσης του κοινού για τις δραστηριότητές του, με έμφαση σε θέματα περιβάλλοντος. Η προσπάθεια αυτή ξεκίνησε με την πρόσληψη νέου εξειδικευμένου προσωπικού.

Σαφώς υπάρχει προτίμηση σε άτομα με ορισμένη εργασιακή εμπειρία, αλλά όχι μεγάλης ηλικίας. Υπάρχουν επίσης ανάγκες στο θέμα της προώθησης, σε τομείς όπως στις καινούργιες τεχνολογίες στην παραγωγή, στην περιβαλλοντική διαχείριση, στα συστήματα ποιότητας ISO και HACCP και στην ασφάλεια τροφίμων.

Τουρισμός

Σε όλα τα τμήματα χρειάζεται να υπάρχει γενικότερη παιδεία, δυνατότητα επικοινωνίας και βασικές δεξιότητες. Οι βασικές δεξιότητες που χρειάζονται οι εργαζόμενοι εξελίσσονται ανάλογα και με την τεχνολογική πρόοδο και ιδίως στις ΤΠΕ. Η πιστοποίηση των προσόντων και της κατάρτισης είναι σημαντική. Είναι πλέον αυξανόμενη η τάση από την πλευρά των ξενοδόχων να ζητούν πιστοποίηση.

Σαφώς και είναι σημαντική η γνώση χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών (συστημάτων κράτησης) αλλά και soft skills, όπως γνώσεις υποδοχής (reception), τεχνικής σερβιρίσματος τόσο σε μπαρ όσο και σε εστιατόρια. Ως προς τις γνώσεις ΤΠΕ αυτές είναι απαραίτητες για συγκεκριμένες θέσεις (μάρκετινγκ, προώθηση). Επίσης, η ικανότητα διαχείρισης των social media πρέπει να περιλαμβάνεται στις βασικές δεξιότητες των εργαζομένων.

Μία βασική δεξιότητα είναι η γλωσσομάθεια, η οποία δεν είναι τόσο διαδεδομένη όσο θα ήθελαν οι επιχειρήσεις του κλάδου. Το να γνωρίζει κανείς μία γλώσσα δεν είναι πλέον αρκετό. Πχ. στην υποδοχή (reception) χρειάζεται να γνωρίζουν και άλλες γλώσσες πέραν των αγγλικών ανάλογα με τις αγορές στόχους. Λαμβάνοντας υπόψη τα

ευρήματα τη έρευνας πεδίου έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην εκμάθηση ξένων γλωσσών στις κύριες αγορές τουριστών, ήτοι στα Αγγλικά, Ρωσικά, Πολωνικά, Γαλλικά, Γερμανικά και Ιταλικά.

Τα ξενοδοχεία αντιμετωπίζουν δυσκολίες επίσης στην εύρεση έμπειρου προσωπικού στο μάρκετινγκ, στις δημόσιες σχέσεις, στο λογιστήριο, αλλά κυρίως σε θέσεις υποδοχής (reception) και εξυπηρέτησης πελατών.

Ανάγκες Κατάρτισης

Ένας μεγάλος αριθμός εργαζομένων των επιχειρήσεων συμμετείχαν σε προγράμματα κατάρτισης, τα οποία σε πολλές περιπτώσεις οργανώνονταν από τις ίδιες τις επιχειρήσεις. Ενδεικτικά είναι τα εξειδικευμένα εσωτερικά σεμινάρια σε οινοποιεία, πχ για την εμφιάλωση, για την παραγωγή κρασιών, ενημέρωση σε θέματα ποιότητας (ISO) και ασφάλειας τροφίμων (HACCP), ενημέρωση για νέους κανονισμούς υγιεινής στις αγροδιατροφικές επιχειρήσεις, καθώς και σεμινάρια σε αρκετές ειδικότητες σε ξενοδοχεία (π.χ. σε καμαριέρες για τη χρήση υλικών καθαρισμού φιλικών προς το περιβάλλον κλπ.).

Για πολλές επιχειρήσεις επίσης, κυρίως στον κλάδο του τουρισμού δεν υπάρχουν τα τελευταία χρόνια σεμινάρια ή προγράμματα κατάρτισης στην Περιφέρεια που να καλύπτουν τις ανάγκες τους. Αποτέλεσμα αυτού είναι ότι οι επιχειρήσεις αναγκάζονται να στείλουν εργαζόμενους κυρίως στην Αθήνα για να παρακολουθήσουν κάποια προγράμματα εκπαίδευσης (μονοήμερα ή πολυήμερα) με πολύ μεγάλο κόστος (μεταφορά, διαμονή κτλ). Τα σεμινάρια αυτά είναι κρίνονται ακριβά από τις επιχειρήσεις, σε σχέση με τη γνώση που προσφέρουν.

Θετική ήταν σε γενικές γραμμές η άποψη των περισσότερων συνομιλητών γύρω από τα προγράμματα τύπου “voucher” διότι περιλάμβαναν μεγάλο κομμάτι πρακτικής άσκησης. Πολλές επιχειρήσεις δεν μπορούν να καλύψουν το κόστος νέας πρόσληψης και ειδικά για εξειδικευμένο προσωπικό και θα επιθυμούσαν την ύπαρξη προγραμμάτων ώστε να μπορούν να απορροφήσουν τελειόφοιτους με ειδικότητες, όπως οι χημικοί στον κλάδο της αγροδιατροφής, για πρακτική εξάσκηση. Η υπερβολική χρήση όμως τέτοιων προγραμμάτων σε πολλές περιπτώσεις δημιουργεί στρεβλώσεις στην αγορά εργασίας. Τέλος, οι επιχειρήσεις σε όλους τους κλάδους θα επιθυμούσαν να υπάρχουν προγράμματα τόσο οριζόντια που να αφορούν γενικές δεξιότητες και γνώσεις των εργαζομένων, όσο και εξειδικευμένα που να σχεδιάζονται σε συνεργασία με τις επιχειρήσεις και να καλύπτουν συγκεκριμένες ανάγκες τους.

Συνοψίζοντας, **οι κυριότερες ανάγκες** σε κατάρτιση που ανέφεραν οι επιχειρήσεις της έρευνας είναι οι ακόλουθες:

- Στον κλάδο του τουρισμού καταγράφονται τόσο στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων όσο και στις υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας σημαντικότερες ανάγκες και ελλείψεις σε όλους τους τομείς που συνδέονται με την εξυπηρέτηση πελατών και των πωλήσεων. Στο πεδίο αυτό υπάρχει επιτακτική ανάγκη επιμόρφωσης των εργαζομένων σε δεξιότητες που σχετίζονται με customer orientation approach,

client service skills, communication skills, cooperation, Κουλτούρα Πωλήσεων (upselling, cross – selling), adaptability skills, κλπ.

- Θέματα πληροφορικής, μάρκετινγκ, social media για την προώθηση των προϊόντων, τις εξαγωγές, σεμινάρια εμπορικής φύσεως, μάρκετινγκ στους πωλητές (Αγροδιατροφή / υδατοκαλλιέργεια / τουρισμός).
- Προγράμματα κατάρτισης σε οινολόγους, εκπαίδευση σε νέες μεθόδους (που χρησιμοποιούνται σε μεγαλύτερα οινοποιεία στο εξωτερικό), συνδυασμός ποικιλιών και στο κομμάτι του οινοτουρισμού (Αγροδιατροφή).
- Σεμινάρια για κανονισμούς υγιεινής, θέματα ποιότητας, παραγωγή βιολογικών προϊόντων, προστασία του περιβάλλοντος (Αγροδιατροφή).
- Προγράμματα σε καινούργιες τεχνολογίες στην παραγωγή, για το περιβάλλον που είναι σημαντικό για τις ιχθυοκαλλιέργειες, στα συστήματα ποιότητας, την ασφάλεια τροφίμων (Υδατοκαλλιέργεια).

2.3 Κριτικά συμπεράσματα

- Το νέο παραγωγικό μοντέλο της Περιφέρειας θα βασίζεται σε διαφοροποιημένες υπηρεσίες και προϊόντα, με διασυνδέσεις - συνεργασίες μεταξύ των τομέων προτεραιότητας και με έμφαση στην περιβαλλοντική διάσταση των δραστηριοτήτων αυτών. Επίσης, η γενική εικόνα δείχνει μια σαφή ανάγκη για ενίσχυση της εξωστρέφειας των τομέων αυτών.
- Ως εκ τούτου οι ειδικότητες στις οποίες καταγράφεται ζήτηση σχετίζονται με τη δυνατότητα των στελεχών να υποστηρίξουν τις επιχειρήσεις στη διαδικασία διαφοροποίησης/ εξειδίκευσης των προϊόντων, ανάπτυξη διασυνδέσεων και συνεργασιών κλπ.
- Σε ότι αφορά τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες αυτό που παρατηρείται είναι ανάγκες ανάπτυξης και βελτίωσης τεχνικών και οριζόντιων δεξιοτήτων σε επαγγέλματα και ειδικότητες.
- Οι **οριζόντιες δεξιότητες** φαίνεται να απαιτούνται καθολικά και συνολικά για όλους τους τομείς, επαγγέλματα και ειδικότητες. Δεξιότητες, όπως η επικοινωνία, η οργάνωση, η ξένη γλώσσα, ο αριθμητισμός, η χρήση ΤΠΕ και μέσων κοινωνικής δικτύωσης, καθώς και η επιχειρηματικότητα θεωρούνται αναγκαίες και κρίσιμες για τον σύγχρονο εργαζόμενο ή επιχειρηματία.
- Η δυσκολία κάλυψης των ειδικοτήτων οφείλεται κυρίως στην έλλειψη επαρκούς εκπαίδευσης σε απαραίτητες δεξιότητες καθώς και στην έλλειψη εργασιακής εμπειρίας των εργαζομένων. Ειδικά, για τον κλάδο του τουρισμού, επαγγέλματα όπως σερβιτόροι, ρεσεψιονίστ, καμαριέρες, μάγειροι, σεφ, front office, αλλά και διευθυντικά στελέχη καθώς και στελέχη marketing, εμφανίζουν σημαντικές ελλείψεις σε απαραίτητες δεξιότητες, κυρίως σε χρήση ΤΠΕ και εξειδικευμένων προγραμμάτων λογισμικού.

3 Προτάσεις για τον προσδιορισμό των αναγκών της περιφερειακής / τοπικής αγοράς εργασίας σε ειδικότητες

3.1 Γενικές διαπιστώσεις για την αγορά εργασίας στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Από την ανάλυση που προηγήθηκε στα παραδοτέα Α και Β του έργου (οικονομικό προφίλ και εργατικό δυναμικό της Περιφέρειας, αντίστοιχα) όπως και από την παράθεση των ευρημάτων σε ότι αφορά την περιφερειακή στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης στο πλαίσιο του κεφάλαιο 2 του παρόντος παραδοτέου, γίνεται στη συνέχεια μια σύνοψη των ευρημάτων και διατύπωση των βασικών διαπιστώσεων για το σύνολο της αγοράς εργασίας στην Περιφέρεια.

1. Το βασικό διαρθρωτικό χαρακτηριστικό της Περιφέρειας είναι ότι **κυριαρχεί ο Τριτογενής τομέας** στη σύνθεση της παραγόμενης Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας, σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι συμβαίνει στον εθνικό μέσο όρο, ενώ οι υπόλοιποι δύο τομείς εμφανίζουν τάσεις συρρίκνωσης.
2. Ο **πρωτογενής και δευτερογενής** τομέας έχουν σχετικά χαμηλή προστιθέμενη αξία, ωστόσο, έχουν μεγάλα περιθώρια βελτίωσης με τη δημιουργία δια-τομεακών συνεργασιών, οικονομικών δικτύωσης καθώς και την ενίσχυση των επιχειρήσεων στους τομείς αυτούς.
3. Ένα από τα πιο **αδύναμα σημεία** της Περιφέρειας εντοπίζεται στον τομέα της Έρευνας, Ανάπτυξης και Καινοτομίας, στον οποίο καταγράφονται οι μικρότερες δαπάνες (σε Ε&Α) σε σύγκριση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες της χώρας.
4. Εντοπίζεται ακόμα έλλειψη επαρκούς διασύνδεσης ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων με τις επιχειρήσεις.
5. Στον **πρωτογενή** τομέα:
 - i. Παρόλο που υπάρχει συρρίκνωση τα τελευταία χρόνια λόγω της ύφεσης και της συνταξιοδότησης πολλών αγροτών, υπάρχουν ευκαιρίες ενίσχυσης του τομέα μέσω της προβολής των τοπικών προϊόντων όπως και την Πιστοποίηση Ονομασίας Προέλευσης μερικών από αυτών, την ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας και τη δημιουργία συνεργιών με άλλους τομείς (πχ. Τουρισμός, αγροτουρισμός, οινοτουρισμός, ερευνητικά ιδρύματα, βιοτεχνίες).
 - ii. Βασική πρόκληση επίσης για τον πρωτογενή τομέα είναι οι δημογραφικές εξελίξεις και η επιταχυνόμενη γήρανση του πληθυσμού με παράλληλη υπερσυγκέντρωση των νέων ανθρώπων στα μεγάλα αστικά κέντρα. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι απαιτούνται >500.000 μετακινήσεις από τα αστικά κέντρα προς τις περιφέρειες προκειμένου να επιτευχθούν οι προβλεπόμενοι ρυθμοί ανάπτυξης στην οικονομία και να αναπτυχθούν κλάδοι όπως η αγροτική παραγωγή.¹⁶
 - iii. Ειδικά για την ιχθυοκαλλιέργεια σημειώνεται ότι αποτελεί έναν από δυναμικούς κλάδους, ο οποίος αποφέρει υψηλά έσοδα λόγω εξαγωγών με περαιτέρω περιθώρια αναβάθμισης και ανάπτυξης.

¹⁶ Βλ. Ινστιτούτο ΣΕΤΕ (2014): Οι εκπαιδευτικές ανάγκες των επιχειρήσεων στον κλάδο του τουρισμού στην Ελλάδα. Αθήνα.

- iv. Αγροδιατροφικά προϊόντα όπως το μέλι και το λάδι ή τοπικά προϊόντα, γλυκά, ηδύποτα κ.α. θα μπορούσαν να αυξήσουν την προστιθέμενη αξία τους μέσω της καθετοποίησης της παραγωγής και του σχεδιασμού δικτύων διανομής, της δημιουργίας συνεταιρισμών/συνεργασιών καθώς και της προβολής της ποιότητάς τους και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων τους. Το θετικό κλίμα και οι ανοδικές τάσεις που επικρατούν στις εξαγωγές αγροτικών προϊόντων είναι μια ευκαιρία προς αξιοποίηση.
6. Στον δευτερογενή τομέα δραστηριοποιούνται σημαντικές εταιρείες αγροδιατροφικών προϊόντων (αλλαντοποιία, βιομηχανία κρεάτων, γαλακτοκομικά προϊόντα, οινοποιία, ελαιολαδοποιία και βιοτεχνίες παρασκευής τοπικών προϊόντων). Ακόμα δραστηριοποιούνται εταιρείες οικοδομικών υλικών και μη μεταλλικών ορυκτών με σημαντικές εξαγωγές. Σημαντική κρίνεται και εδώ η δια-τομεακή συνεργασία και η ενίσχυση των επιχειρήσεων.
7. Σε ότι αφορά τον τριτογενή τομέα, ο τουρισμός είναι ο βασικός πυλώνας της οικονομίας των Ιονίων Νήσων και συνεισφέρει στη δημιουργία πάνω από το 50% του ΑΕΠ της ΠΙΝ. Τα Ιόνια Νησιά μαζί με το Νότιο Αιγαίο και την Κρήτη είναι οι σημαντικότεροι ελληνικοί τουριστικοί προορισμοί. Η ΠΙΝ συγκεντρώνει το 11% των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα της χώρας (ΣΕΤΕ, 2015).
8. Για την αναβάθμιση του τουρισμού και των διαφόρων υποκλάδων (θεματικός τουρισμός, θαλάσσιος τουρισμός κλπ.) χρειάζεται στρατηγικός σχεδιασμός που θα στοχεύσει στη μείωση εκροής τουριστικών εσόδων στο εξωτερικό, στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου με τη συμπλήρωση και τον εμπλουτισμό του βασικού προϊόντος «Ήλιος και Θάλασσα», όπως και στην ανάπτυξη της κρουαζιέρας.
9. Περισσότερο η Κέρκυρα και λιγότερο τα υπόλοιπα νησιά της Περιφέρειας, αντιμετωπίζουν ιδιαίτερο ανταγωνισμό από την Αλβανία, το Μαυροβούνιο και την Κροατία, κυρίως λόγω γεωγραφικής εγγύτητας.
10. Σε ότι αφορά το εργατικό δυναμικό:
 - i. Στην Περιφέρεια καταγράφεται χαμηλή «ένταση της συμμετοχής» του ανθρώπινου δυναμικού στην παραγωγική διαδικασία. Το μερίδιο του εργατικού δυναμικού στο συνολικό πληθυσμό της Περιφέρειας ανήλθε στο 50,6% (ΕΛΣΤΑΤ, β' τρίμηνο 2015), σε σχετικά χαμηλότερο επίπεδο από τον εθνικό μέσο όρο (51,9%).
 - ii. Σε τομεακό επίπεδο ο μεγαλύτερος αριθμός των απασχολούμενων της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων συγκεντρώνεται στον τριτογενή τομέα σε ποσοστό 76%, ενώ ακολουθεί ο πρωτογενής (13%) και ο δευτερογενής τομέας (12%).
 - iii. Σε επίπεδο κλάδου ο μεγαλύτερος αριθμός των απασχολούμενων συγκεντρώνεται στις δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης (20%), στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο (17%) και στον κλάδο της γεωργίας, αλιείας και δασοκομίας (12,6%).
 - iv. Η σύνθεση της συνολικής απασχόλησης ανά εκπαιδευτικό επίπεδο δείχνει ότι ο μέσος όρος μορφωτικού επιπέδου στην ΠΙΝ βελτιώθηκε καθώς αποτελείτο το 2008 (β' τρίμηνο) από 604 κατόχους μεταπτυχιακού τίτλου, 9357 πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, 3892 πτυχιούχους τεχνολόγους και 3766 έχοντες

επαγγελματική κατάρτιση, ενώ το 2015 (β' τρίμηνο) τα αντίστοιχα μεγέθη είναι 941, 10373, 5100 και 6626. Άτομα απόφοιτοι υποχρεωτικής εκπαίδευσης ή ακόμα που δεν ολοκλήρωσαν τη ν υποχρεωτική εκπαίδευση, είναι πολύ δύσκολο σήμερα να βρουν απασχόληση. Αυτό επιβεβαιώνει την τάση για αύξηση της ζήτησης επαγγελματιών με υψηλό επίπεδο προσόντων.

- v. Το επίπεδο προσόντων ανά κλάδο σύμφωνα με το εκπαιδευτικό επίπεδο των απασχολούμενων εμφανίζει την εξής εικόνα:

Οι έχοντες μεσαία και υψηλά προσόντα (όσοι έχουν επαγγελματική κατάρτιση ή και ανώτερο επίπεδο προσόντων) συγκεντρώνονται στους κλάδους:

- a. εκπαίδευση,
- b. δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας και κοινωνικής μέριμνας
- c. διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες επαγγελματικές,
- d. επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες.

Οι έχοντες χαμηλά προσόντα (απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης και κάτω) συγκεντρώνονται στους κλάδους:

- a. της μεταποίησης και των κατασκευών,
- b. χονδρικό και λιανικό εμπόριο. επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών,
- c. μεταφορά και αποθήκευση,
- d. δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης,
- e. δημόσια διοίκηση και άμυνα, Υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση
- f. τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία.

11. Σε ότι αφορά την ανεργία:

- i. Το ποσοστό ανεργίας (σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ) στην ΠΙΝ από το 2008 (β' τρίμηνο) που ήταν 8,9% έφτασε το 2015 (β' τρίμηνο) στο 19,8%, το οποίο ωστόσο είναι το τρίτο χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας ανάμεσα στις 13 Περιφέρειες της Ελλάδος (μετά το Νότιο Αιγαίο-13,4% και το Βόρειο Αιγαίο-19,4%). Το ποσοστό ανεργίας για το σύνολο της χώρας το 2015β ήταν 24.6% ενώ το 2008β ήταν 7,3%.
- ii. Από το σύνολο των ανέργων στην ΠΙΝ το 2008β 34% ήταν άνδρες και το 66% γυναίκες. Το 2015β τα ποσοστά αυτά διαμορφώθηκαν αντίστοιχα σε 35,3% και 64,7%, γεγονός που δείχνει, όπως συνέβη και στο σύνολο της χώρας, ότι και στην περίπτωση της Περιφέρειας ενώ η ανεργία για τις γυναίκες παραμένει αρκετά υψηλότερη από αυτή των ανδρών, η κρίση έπληξε κυρίως τα «ανδρικά επαγγέλματα» (π.χ. κλάδος κατασκευών) με αποτέλεσμα να αλλάξει μερικώς η αναλογία.
- iii. Η πλειονότητα των ανέργων στην ΠΙΝ (στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, 2015 β' τρίμηνο) συγκεντρώνεται κυρίως στις ηλικιακές ομάδες 30-44 και 45-64 (με ποσοστό 74,6% συνολικά). Παρόμοια εικόνα εμφανίζει και το σύνολο της χώρας με αντίστοιχο ποσοστό 71,4%.
- iv. Όσον αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας αντιμετωπίζουν σήμερα άτομα χαμηλού επιπέδου προσόντων, όσοι έχουν δηλαδή απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης και κάτω.

Αξιοσημείωτο είναι ότι το 2015B σε σχέση με το 2008B, διπλασιάστηκε η ανεργία σε όσους είχαν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης. Αυτό δείχνει ότι με το πέρασμα των χρόνων τα τυπικά προσόντα απέκτησαν μεγαλύτερη βαρύτητα στην αγορά εργασίας. Ακόμα το ποσοστό ανεργίας για τους πτυχιούχους τεχνολόγους είναι χαμηλότερο από τους πτυχιούχους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που δείχνει την τάση ζήτησης επαγγελματιών τεχνολογικής κατεύθυνσης. Επίσης, καταγράφεται μηδενική ανεργία για τους κατόχους μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών (τόσο το β' τρίμηνο του 2008 όσο και το β' τρίμηνο του 2015).

12. Οι κλάδοι που εμφανίζουν δυναμισμό στην Περιφέρεια με βάση τα στοιχεία της απασχόλησης (στοιχεία της ΕΕΔ της ΕΛΣΤΑΤ για την ΠΙΝ) έχουν ως ακολούθως:
- Μεταξύ 2008β και 2015β οι κλάδοι στους οποίους σημειώθηκε η μεγαλύτερη μείωση απασχόλησης είναι οι Κατασκευές (-45%) και η Μεταποίηση (-35,5%). Ωστόσο ο κλάδος της Μεταποίησης τα έτη 2012-2014 εμφάνισε τάσεις αύξησης της απασχόλησης. Ακόμα μειώθηκε η απασχόληση και στον αγροτικό τομέα (-33,6%). Η απασχόληση λόγω της ύφεσης μειώθηκε μεταξύ του 2008 και 2015 σε όλους σχεδόν τους κλάδους με εξαίρεση τους εξής μονοψήφιους κλάδους ΣΤΑΚΟΔ:
 - a. Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας και κοινωνικής μέριμνας (+63,9%)
 - b. Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες (+37,1%)
 - c. Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία (+29,5)
 - d. Ακόμα ο κλάδος της Εκπαίδευσης εμφάνισε μικρή μείωση της τάξης του 3,6%, ενώ στον κλάδο της δημόσιας διοίκησης η απασχόληση παρέμεινε σχετικά σταθερή.
 - Μεταξύ 2014β και 2015β οι κλάδοι στους οποίους σημειώθηκε η μεγαλύτερη μείωση απασχόλησης η Μεταποίηση (-49%), το Χονδρικό-λιανικό εμπόριο-επισκευή οχημάτων & μοτοσυκλετών (-22,9%) και η Γεωργία, δασοκομία & αλιεία (-23,3%). Ο κλάδος Επαγγελματικές, επιστημονικές & τεχνικές δραστηριότητες εμφάνισε μικρή μείωση της απασχόλησης της τάξης του 3,5%. Οι κλάδοι που εμφανίζουν μεγαλύτερο δυναμισμό σύμφωνα με τη μεταβολή της απασχόλησης τα τελευταία 2 έτη, 2014 και 2015, είναι οι εξής (με φθίνουσα σειρά):
 - a. Μεταφορά & αποθήκευση (+136,7%)
 - b. Τέχνες, διασκέδαση & ψυχαγωγία (+73,6%)
 - c. Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας & κοινωνικής μέριμνας (+22%)
 - d. Υπηρεσίες παροχής καταλύματος & υπηρεσιών εστίασης (+20,9%)
 - e. Διοικητικές & υποστηρικτικές δραστηριότητες (+11,8%)
 - f. Κατασκευές (+9,7%).
 - g. Εκπαίδευση (+2,3%)

3.2 Ειδικότητες, γνώσεις και δεξιότητες στο πλαίσιο της RIS3

Για την ανάδειξη των αναγκαίων ειδικοτήτων, γνώσεων και δεξιοτήτων στους τομείς της RIS3, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, αξιοποιήθηκαν τόσο τα ευρήματα της ποιοτικής έρευνας πεδίου στο πλαίσιο του παρόντος έργου, όσο και το περιεχόμενο της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας. Σε κάθε περίπτωση διευκρινίζεται ότι οι διαπιστώσεις που ακολουθούν σε καμία περίπτωση δεν είναι εξαντλητικές λαμβάνοντας υπόψη ότι η εξειδίκευση της RIS3 είναι σε εξέλιξη (διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης ανά τομέα προτεραιότητας), οπότε στο μέλλον μπορούν να εμπλουτιστούν περαιτέρω.

Αγροδιατροφή και Γαστρονομία

Παράμετροι ανά τομέα	Προτάσεις
Ειδικότητες σε ζήτηση	<ul style="list-style-type: none"> • Αγρότες με εξειδικευμένες τεχνικές γνώσεις (πχ. για νέες ποικιλίες, νέες μεθόδους καλλιέργειας, βασικές γνώσεις επιχειρηματικότητας, ασφάλεια τροφίμων, ποιότητα κλπ.). • Αμπελουργοί • Κτηνοτρόφοι • Μάγειροι/ Σεφ εξειδικευμένοι στην τοπική (επτανησιακή) γαστρονομία • Τεχνίτες για επεξεργασία, συσκευασία και τυποποίηση προϊόντων. • Χειριστές μηχανημάτων (παραγωγής προϊόντων, επεξεργασία τροφίμων κλπ.). • Εξειδικευμένα στελέχη όπως τεχνολόγοι τροφίμων, οινολόγοι κλπ. • Στελέχη προώθησης προϊόντων του αγροδιατροφικού τομέα (πωλητές, στελέχη marketing, στελέχη εξαγωγών, στελέχη ανάπτυξης του οινοτουρισμού κλπ.). • Ανώτερα διοικητικά στελέχη επιχειρήσεων στον τομέα της αγροδιατροφής. • Ερευνητές για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, τη βελτίωση υφιστάμενων και εν γένει τη διαφοροποίηση των προϊόντων του τομέα της αγροδιατροφής. • Σύμβουλοι στον τομέα της αγροδιατροφή για την υποστήριξη των επαγγελματιών και των επιχειρήσεων του αγροδιατροφικού κλάδου.
Απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες	<ul style="list-style-type: none"> • Βασικές αρχές του «επιχειρείν» • Χρήση ΤΠΕ για την οργάνωση της εργασίας και την αξιοποίηση των social media για την προώθηση και δικτύωση. • Αξιοποίηση του Διαδικτύου (πχ. πωλήσεις προϊόντων μέσω διαδικτύου, λειτουργία e-shop κλπ.) • Προβολή και προώθηση προϊόντων (branding, marketing, δικτύωση).

	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάλυση της αγοράς (τάση, ζήτηση, ανάγκες καταναλωτών) • Ασφάλεια τροφίμων • Προστασία του περιβάλλοντος • Διαχείριση συστημάτων ποιότητας • Ξένες γλώσσες • Δεξιότητες επικοινωνίας • Δεξιότητες ανάπτυξης συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων του αγροδιατροφικού τομέα (όπως συνεργατικοί σχηματισμοί, συνεταιριστικές οργανώσεις κλπ.) • Δεξιότητες ανάπτυξης διασυνδέσεων μεταξύ του κλάδου του τουρισμού και της αγροδιατροφής.
--	--

Αλιεία & υδατοκαλλιέργεια

Παράμετροι ανά τομέα	Προτάσεις
Ειδικότητες σε ζήτηση	<ul style="list-style-type: none"> • Αλιείς με δυνατότητα αξιοποίησης νέων τεχνολογιών, νέων μεθόδων εκτροφής και αλίευσης, με γνώσεις για την ασφάλεια και την ποιότητα προϊόντων, βασικές γνώσεις επιχειρηματικότητας, χρήσης ΤΠΕ και των δυνατοτήτων του διαδικτύου κλπ. • Τεχνίτες για επεξεργασία, συσκευασία και τυποποίηση προϊόντων. • Εξειδικευμένα στελέχη αλιείας, όπως τεχνολόγοι αλιείας και υδατοκαλλιέργειας κλπ. • Στελέχη προώθησης προϊόντων του κλάδου (πωλητές, στελέχη marketing, στελέχη εξαγωγών κλπ.). • Ανώτερα διοικητικά στελέχη επιχειρήσεων στον τομέα της αλιείας/ υδατοκαλλιέργειας • Ερευνητές για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, τη βελτίωση υφιστάμενων και εν γένει τη διαφοροποίηση των προϊόντων του τομέα. • Σύμβουλοι στον τομέα της αλιείας/ υδατοκαλλιέργειας για την υποστήριξη των επαγγελματιών και των επιχειρήσεων του κλάδου.
Απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες	<ul style="list-style-type: none"> • Βασικές αρχές του «επιχειρείν» • Ασφάλεια τροφίμων • Περιβαλλοντική διαχείριση • Διαχείριση συστημάτων ποιότητας • Χρήση ΤΠΕ για την οργάνωση της εργασίας και την αξιοποίηση των social media για την προώθηση και δικτύωση. • Ανάλυση της αγοράς (τάση, ζήτηση, ανάγκες καταναλωτών) • Δυνατότητα αξιοποίησης νέων τεχνολογιών στην παραγωγική διαδικασία • Προβολή και προώθηση προϊόντων (branding, marketing, δικτύωση).

	<ul style="list-style-type: none"> Χρήση ΤΠΕ Χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης Ξένες γλώσσες Δεξιότητες επικοινωνίας Δυνατότητα ανάπτυξης διασυνδέσεων με άλλους κλάδους (τουρισμός, εστίαση κλπ.)
--	--

Θαλάσσιος τουρισμός

Παράμετροι ανά τομέα	Προτάσεις
Ειδικότητες σε ζήτηση	<ul style="list-style-type: none"> Εξειδικευμένα στελέχη όπως Ναυπηγοί, Καπετάνιοι/ σκίπερς για σκάφη και ιστιοπλοϊκά κλπ. Στελέχη γραφείου/ υποδοχής (πχ. ελλιμενισμού). Καθαριστές σκαφών. Στελέχη προώθησης των υπηρεσιών του κλάδου, στελέχη marketing κλπ.. Ανώτερα στελέχη για την οργάνωση και διοίκηση επιχειρήσεων του κλάδου. Οικοξεναγοί (για την ανάδειξη της υπο-θαλάσσιας πολιτιστικής κληρονομιάς στη βάση θεματικών αξόνων π.χ. μυθολογική διαδρομή Οδυσσέα κλπ.).
Απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες	<ul style="list-style-type: none"> Βασικές αρχές του «επιχειρείν» Χρήση ΤΠΕ για την οργάνωση της εργασίας και την αξιοποίηση των social media για την προώθηση και δικτύωση. Ανάλυση της αγοράς (τάση, ζήτηση, ανάγκες καταναλωτών) Δυνατότητα ανάπτυξης συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων του κλάδου. Δυνατότητα ανάπτυξης διασυνδέσεων με άλλους κλάδους (τουρισμός, εστίαση κλπ.) Περιβαλλοντική διαχείριση Διαχείριση συστημάτων ποιότητας Προβολή και προώθηση προϊόντων (branding, marketing, δικτύωση) Ξένες γλώσσες (έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην εκμάθηση ξένων γλωσσών στις κύριες αγορές τουριστών, ήτοι στα Αγγλικά, Ρωσικά, Πολωνικά, Γαλλικά, Γερμανικά και Ιταλικά) Δεξιότητες επικοινωνίας

Βιομηχανία της εμπειρίας: Θεματικός Τουρισμός, Πολιτισμός & Δημιουργική Οικονομία

Παράμετροι ανά τομέα	Προτάσεις
Ειδικότητες σε ζήτηση	<ul style="list-style-type: none"> • Ανώτερα στελέχη για την οργάνωση και διοίκηση επιχειρήσεων του κλάδου, την ανάπτυξη διασυνδέσεων μεταξύ επιχειρήσεων (του ίδιου ή άλλου κλάδου), την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού (πχ. πολιτιστικός τουρισμός, οικολογικός τουρισμός κλπ.) • Μεσαία διευθυντικά στελέχη, προϊστάμενοι τμημάτων σε θέματα σίτισης, υποδοχής, food & beverage, καμαριέρες • Στελέχη προώθησης των υπηρεσιών του κλάδου, στελέχη marketing κλπ.. • Στελέχη πιστοποίησης/ τυποποίησης υπηρεσιών του τουρισμού • Στελέχη γραφείου • Οικοξεναγοί (για το σχεδιασμό και την αξιοποίηση ειδικών διαδρομών πχ. συνδυασμός πολιτιστικής κληρονομιάς και φυσικών τοπίων κλπ.) • Μάγειροι / Σεφ με εξειδίκευση στην τοπική και τη διεθνή γαστρονομία.
Απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες	<ul style="list-style-type: none"> • Βασικές αρχές του «επιχειρείν» • Χρήση ΤΠΕ για την οργάνωση της εργασίας και την αξιοποίηση των social media για την προώθηση και δικτύωση. • Ανάλυση της αγοράς (τάση, ζήτηση, ανάγκες καταναλωτών) • Δυνατότητα ανάπτυξης συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων του κλάδου. • Δυνατότητα ανάπτυξης διασυνδέσεων με άλλους κλάδους • Περιβαλλοντική διαχείριση • Διαχείριση συστημάτων ποιότητας • Ξένες γλώσσες (έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην εκμάθηση ξένων γλωσσών στις κύριες αγορές τουριστών, ήτοι στα Αγγλικά, Ρωσικά, Πολωνικά, Γαλλικά, Γερμανικά και Ιταλικά) • Δεξιότητες επικοινωνίας

Βιο-ιατρική: υπηρεσίες υγείας με την αξιοποίηση της γνώσης

Παράμετροι ανά τομέα	Προτάσεις
Ειδικότητες σε	<ul style="list-style-type: none"> • Ερευνητές για την περαιτέρω εξειδίκευση και ανάπτυξη των προϊόντων/ υπηρεσιών του τομέα

Ζήτηση	<ul style="list-style-type: none"> • Ανώτερα στελέχη για τον επιχειρησιακό σχεδιασμό, την ανάπτυξη διασυνδέσεων με άλλους κλάδους (πχ. τουρισμός, αγροδιατροφή κλπ.) • Στελέχη ΤΠΕ για την ενσωμάτωση των δυνατοτήτων της πληροφορικής σε υπηρεσίες του κλάδου. • Στελέχη πιστοποίησης/ τυποποίησης υπηρεσιών του τομέα
Απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες	<ul style="list-style-type: none"> • Βασικές αρχές του «επιχειρείν» • Δυνατότητα ανάπτυξης διασυνδέσεων με άλλους κλάδους • Χρήση ΤΠΕ • Ξένες γλώσσες

3.3 Ανάγκες της περιφερειακής αγοράς εργασίας σε ειδικότητες για το σύνολο των τομέων της οικονομίας της Περιφέρειας

Με βάση τα ευρήματα από την πρωτογενή και δευτερογενή έρευνα πεδίου που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του έργου και με γνώμονα την ανάπτυξη των επαγγελματικών προσόντων, η οποία εξυπηρετεί τις αναπτυξιακές ανάγκες της Περιφέρειας, επιχειρείται στην παρούσα υπό-ενότητα η διατύπωση προτάσεων για τον προσδιορισμό των αναγκών της περιφερειακής και τοπικής αγοράς εργασίας σε ειδικότητες για το σύνολο των τομέων της περιφερειακής οικονομίας.

Μάλιστα για το σκοπό αυτό, κρίθηκε σκόπιμο μεθοδολογικά να αξιοποιηθεί **Στατιστική Ταξινόμηση των Κλάδων Οικονομικής Δραστηριότητας (ΣΤΑΚΟΔ)** για να προσδιοριστεί ο Τομέας οικονομικής δραστηριότητας καθώς και η **Διεθνής Πρότυπη Ταξινόμηση των Επαγγελμάτων (ISCO-08)** για να καταγραφούν τα επαγγέλματα και οι ειδικότητες που εμφανίζουν δυναμισμό και προοπτικές εξέλιξης στην οικονομία.

Κλάδος δραστηριότητας (ΣΤΑΚΟΔ-08)	Επαγγέλματα (ISCO-08)	Ειδικότητες
A. Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	611 Απασχολούμενοι στις καλλιέργειες κηπευτικών και φυτειών 612 Κτηνοτρόφοι 131 Διευθυντές παραγωγής στη γεωργία, στη δασοκομία και στην αλιεία 213 Προσωντούχοι των επιστημών της ζωής 622 Ιχθυοτρόφοι, ψαράδες, κυνηγοί και παγιδευτές θηραμάτων	<ul style="list-style-type: none"> • Αμπελουργοί και καλλιεργητές - παραγωγοί καρποφόρων δένδρων και θάμνων • Καλλιεργητές αμπέλων και σταφιδάμπελων • Οινotecχνες • Κτηνοτρόφοι • Καλλιεργητές ελαιοδένδρων • Διευθυντές παραγωγής στην ιχθυοκαλλιέργεια και στην αλιεία • Ιχθυοτρόφοι και οστρακοτρόφοι • Σύμβουλοι γεωργίας, δασοκομίας και αλιείας • Ψαράδες παράκτιας αλιείας και εσωτερικών υδάτων • Ψαράδες ανοικτού πελάγους

Κλάδος δραστηριότητας (ΣΤΑΚΟΔ-08)	Επαγγέλματα (ISCO-08)	Ειδικότητες
		<ul style="list-style-type: none"> Βιολόγοι, βοτανολόγοι, ζωολόγοι και ασκούντες συναφή επαγγέλματα
Γ. Μεταποίηση	132 Διευθυντές επιχειρήσεων μεταποίησης, εξόρυξης, κατασκευών και διανομής 312 Επόπτες, εργοδηγοί και επιστάτες ορυχείων, μεταποιητικών και κατασκευαστικών μονάδων 751 Παρασκευαστές τροφίμων και ποτών και παρόμοιοι	<ul style="list-style-type: none"> Διευθυντές επιχειρήσεων μεταποίησης Χειριστές μηχανημάτων ποτοποιίας και ζυθοποιίας Τεχνίτες επεξεργασίας τροφίμων και ασκούντες συναφή επαγγέλματα Χειριστές μηχανών παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων Παρασκευαστές γαλακτοκομικών προϊόντων
Ζ. Χονδρικό και λιανικό εμπόριο	142 Διευθυντές επιχειρήσεων χονδρικού και λιανικού εμπορίου 332 Αντιπρόσωποι, πράκτορες και παραγγελιοδόχοι αγοραπωλησιών 522 Καταστηματάρχες και πωλητές σε καταστήματα	<ul style="list-style-type: none"> Διευθύνοντες επιχειρηματίες και προϊστάμενοι μικρών επιχειρήσεων χονδρικού και λιανικού εμπορίου Εμπορευματομεσίτες Εμπορικοί αντιπρόσωποι Αγοραστές εμπορευμάτων και πρώτων υλών Καταστηματάρχες Επόπτες καταστημάτων Πωλητές σε καταστήματα
Θ. Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης	511 Ταξιδιωτικοί συνοδοί, εισπράκτορες και ξεναγοί 512 Μάγειροι 513 Σερβιτόροι και μπάρμεν 141 Διευθυντές ξενοδοχείων και εστιατορίων 941 Βοηθοί μάγειρα	<ul style="list-style-type: none"> Ταξιδιωτικοί συνοδοί και φροντιστές Οικοξεναγοί Μάγειροι Παρασκευαστές φαγητού σε ταχυφαγεία (φαστ-φουντ) Βοηθοί κουζίνας Σερβιτόροι Μπάρμεν Υπάλληλοι υποδοχής ξενοδοχείων Διευθυντές ξενοδοχείων Διευθυντές εστιατορίων
Ν. Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	911 Οικιακοί βοηθοί και καθαριστές οικιών, γραφείων, ξενοδοχείων και άλλων υποστατικών 961 Εργάτες αποκομιδής απορριμμάτων	<ul style="list-style-type: none"> Οικιακοί βοηθοί και καθαριστές οικιών Καθαριστές γραφείων, ξενοδοχείων και άλλων υποστατικών Εργάτες αποκομιδής απορριμμάτων και ανακυκλούμενων υλικών Ταξινομητές απορριμμάτων Οδοκαθαριστές και παρόμοιοι εργάτες

Πέραν των άνω κρίσιμων οικονομικών τομέων δραστηριότητας και των εμπριεχομένων σε αυτούς επαγγέλματα και ειδικότητες η έρευνα πεδίου κατέδειξε επιπρόσθετα δυναμικά στοιχεία της αγοράς εργασίας τα οποία αξίζουν αναφοράς. Στο πλαίσιο αυτό και με στόχο τη διαμόρφωση ολοκληρωμένης εικόνας για τις ανάγκες

της περιφερειακής και τοπικής αγοράς σε επαγγέλματα και ειδικότητες, σταχυολογούνται τα ακόλουθα σημαντικά στοιχεία.

Επιπλέον κλάδοι, επαγγέλματα και ειδικότητες που χαρακτηρίζονται από δυναμισμό ή έχουν προοπτικές ανάπτυξης και βελτίωσης:

1. Στελέχη εξαγωγής οίνου και συναφών ποτών
2. Παρασκευή βιολογικών προϊόντων (βιολογικού οίνου χωρίς συντηρητικά)
3. Μικροβιολόγοι με εξειδίκευση στην παρασκευή οίνου
4. Μάρκετινγκ τοπικών και παραδοσιακών προϊόντων
5. Τυποποίηση προϊόντων με εξαγωγικό προσανατολισμό (πχ. λάδι, σαπούνι, καλλυντικά, βούτυρο, προϊόντα μελιού κ.λπ.)
6. Στελέχη στον Θαλάσσιο τουρισμό
7. Στελέχη Θεματικού τουρισμού (πολιτιστικός τουρισμός, περιπατητικός τουρισμός, οινοτουρισμός, αθλητικός τουρισμός κ.λπ.)
8. Ανεπίδητοι εργάτες για αγροτικές εργασίες (εποχιακή απασχόληση)
9. Πωλητές μικρομεσαίων επιχειρήσεων και καταστημάτων
10. Οινολόγοι (με εμπειρία)
11. Τεχνολόγοι τροφίμων (με εμπειρία)
12. Τεχνολόγοι υδατοκαλλιέργειας και ιχθυοκαλλιέργειας
13. Καπετάνιοι / skippers για σκάφη και ιστιοπλοϊκά ανοιχτής θάλασσας
14. Έμπειρο προσωπικό για ξενοδοχειακές μονάδες και τουριστικά καταλύματα (προϊστάμενοι τμημάτων, σίτισης, υποδοχής, food and beverage κ.λπ.)

3.4 Σύνδεση ειδικοτήτων και πιστοποίησης

Ένας από τους πιο σημαντικούς παράγοντες σε ότι αφορά το ανθρώπινο εργατικό δυναμικό και την εξέλιξή του στην αγορά εργασίας, αποτελεί η πιστοποίηση γνώσεων και προσόντων. Η αναγκαιότητα αυτή απορρέει τόσο από τα ευρήματα των ερευνών που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του έργου αλλά και από τις προτεραιότητες που έχουν τεθεί στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 σε ότι αφορά το ανθρώπινο δυναμικό.

Μάλιστα στο πλαίσιο της λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Διάγνωσης Αναγκών της αγοράς εργασίας οι κοινωνικοί εταίροι (οι οποίοι αποτελούν μέλη του Συστήματος) έχουν ήδη προχωρήσει στην εκπόνηση επαγγελματικών περιγραμμάτων για συγκεκριμένες ειδικότητες, ενώ ο ΕΟΠΠΕΠ διαθέτει ήδη 203 πιστοποιημένα επαγγελματικά περιγράμματα.

Στη συνέχεια γίνεται μια σύντομη παράθεση των επαγγελματικών περιγραμμάτων που ανέπτυξαν οι κοινωνικοί εταίροι και οποία σχετίζονται με τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής οικονομίας, καθώς επίσης και των συναφών πιστοποιημένων περιγραμμάτων που διαθέτει ο ΕΟΠΠΕΠ.

Επαγγελματικά Περιγράμματα που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του Εθνικού Συστήματος Διάγνωσης Αναγκών

A/A	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΕΤΑΙΡΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ/ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ	Τομείς δραστηριότητας
1	ΕΣΕΕ	ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΣ ΠΩΛΗΤΗΣ	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο
2	ΕΣΕΕ	ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο
3	ΙΝΣΕΤΕ	ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ/Η ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ / ΕΠΙΣΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ	Τουρισμός - εστίαση
4	ΙΝΣΕΤΕ	ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ (DIGITAL MARKETING) ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	Τουρισμός - εστίαση
5	ΣΕΒ	ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	Μεταποίηση
6	ΣΕΒ	ΤΕΧΝΙΤΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ/ ΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΜΗΧΑΝΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	Μεταποίηση
7	ΣΕΒ	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑΣ R&D (ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ)	Μεταποίηση

Πιστοποιημένα Επαγγελματικά Περιγράμματα ΕΟΠΠΕΠ

A/A	ΠΗΓΗ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ/ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ	Τομείς δραστηριότητας
1	ΕΟΠΠΕΠ	ΟΙΚΟΞΕΝΑΓΟΣ (ΞΕΝΑΓΟΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ)	Τουρισμός - εστίαση
2	ΕΟΠΠΕΠ	Αγρότης- Υπεύθυνος Αγροτουριστικής Μονάδας	Αγροδιατροφικός τομέας (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία κλπ.)
3	ΕΟΠΠΕΠ	Στέλεχος Αγροτικών Επιχειρήσεων	Αγροδιατροφικός τομέας (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία κλπ.)
4	ΕΟΠΠΕΠ	Τεχνικός Αμπελουργίας – Οινοποιίας	Αγροδιατροφικός τομέας (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία κλπ.)
5	ΕΟΠΠΕΠ	Τεχνίτης Γεωργικών μηχανημάτων	Αγροδιατροφικός τομέας (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία κλπ.)
6	ΕΟΠΠΕΠ	Τεχνίτης Θερμοκηπιακών καλλιεργειών	Αγροδιατροφικός τομέας (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία κλπ.)
7	ΕΟΠΠΕΠ	Αλιέας	Αγροδιατροφικός τομέας (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία κλπ.)
8	ΕΟΠΠΕΠ	Τεχνίτης Υδατοκαλλιέργειας	Αγροδιατροφικός τομέας (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία κλπ.)
9	ΕΟΠΠΕΠ	Διοργανωτής Τουριστικών Πακέτων	Τουρισμός - εστίαση

A/A	ΠΗΓΗ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ/ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ	Τομείς δραστηριότητας
10	ΕΟΠΠΕΠ	Εξωτερικός Πωλητής	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο
11	ΕΟΠΠΕΠ	Ειδικός Λουτροθεραπείας-Θαλασσοθεραπείας	Τουρισμός - εστίαση
12	ΕΟΠΠΕΠ	Εμποροϋπάλληλος	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο
13	ΕΟΠΠΕΠ	Εμπυχωτής Τουρισμού	Τουρισμός - εστίαση
14	ΕΟΠΠΕΠ	Μελισσοκόμος	Αγροδιατροφικός τομέας (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία κλπ.)
15	ΕΟΠΠΕΠ	Μάγειρας	Τουρισμός - εστίαση
16	ΕΟΠΠΕΠ	Μπάρμαν	Τουρισμός - εστίαση
17	ΕΟΠΠΕΠ	Μπουφετζής	Τουρισμός - εστίαση
18	ΕΟΠΠΕΠ	Οροφοκόμος	Τουρισμός - εστίαση
19	ΕΟΠΠΕΠ	Σερβιτόρος	Τουρισμός - εστίαση
20	ΕΟΠΠΕΠ	Στέλεχος Υπηρεσιών Συστηματοποιημένου Επισιτισμού (Catering)	Τουρισμός - εστίαση
21	ΕΟΠΠΕΠ	Στέλεχος Διαχείρισης και Εμπορίας Βιολογικών Προϊόντων	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο
22	ΕΟΠΠΕΠ	Στέλεχος Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων	Τουρισμός - εστίαση
23	ΕΟΠΠΕΠ	Στέλεχος Υποστήριξης Marketing	Αγροδιατροφικός τομέας -τουρισμός
24	ΕΟΠΠΕΠ	Τεχνικός διαχείρισης και εμπορίας νωπών οπωροκηπευτικών	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο

Σε κάθε περίπτωση σημειώνεται ότι η απουσία πιστοποιημένου επαγγελματικού περιγράμματος σε κάποια ειδικότητα δεν αποτελεί περιορισμό για την υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης/ επιμόρφωσης στο πλαίσιο αυτής, ωστόσο:

- Για να υπάρξει δυνατότητα επικύρωσης των γνώσεων και δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν από τους συμμετέχοντες σε αυτή θα πρέπει να δοθεί έμφαση στον κατάλληλο σχεδιασμό των προγραμμάτων αυτών.
- Για να υπάρξει δυνατότητα πιστοποίησης των γνώσεων και δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν από τους συμμετέχοντες σε αυτή θα πρέπει ο φορέας που θα πραγματοποιήσει την πιστοποίηση να διαπιστευτεί από τον Εθνικό Οργανισμό Διαπίστευσης (ΕΣΥΔ) σύμφωνα με το διεθνές πρότυπο Διαπίστευσης φορέων πιστοποίησης προσώπων ELOT EN ISO/IEC 17024 για τις συγκεκριμένες ειδικότητες που αφορά το πρόγραμμα κατάρτισης.

Επιπρόσθετα σημειώνεται ότι υπάρχει ήδη η δυνατότητα πιστοποίησης επαγγελματιών σε διάφορες ειδικότητες, από ιδιωτικούς φορείς που έχουν διαπιστευτεί (για τις ειδικότητες αυτές) από τον ΕΣΥΔ, σύμφωνα με το διεθνές πρότυπο Διαπίστευσης φορέων πιστοποίησης προσώπων ELOT EN ISO/IEC 17024.

Τέλος, αναφέρεται ότι υπάρχει η δυνατότητα ανάπτυξης επαγγελματικών περιγραμμάτων για ειδικότητες που αποτελούν προτεραιότητα για συγκεκριμένους τομείς της οικονομίας. Υπάρχει συγκεκριμένη διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί για την διαμόρφωση του επαγγελματικού περιγράμματος (στην οποία μεταξύ άλλων

περιλαμβάνεται και η διαβούλευση με κοινωνικούς εταίρους), το οποίο θα πρέπει να πιστοποιηθεί από τον ΕΟΠΠΕΠ.

4 Διαπιστώσεις του τυχόν ελλείμματος γνώσεων και δεξιοτήτων ανά ειδικότητα (ανάγκες συμπλήρωσης/εκσυγχρονισμού)

Με βάση τα ευρήματα από την πρωτογενή και δευτερογενή έρευνα πεδίου, σταχυολογούνται στη συνέχεια τα βασικά ευρήματα σε σχέση με την ανακολούθια δεξιοτήτων και απαιτήσεων της αγοράς εργασίας στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων.

4.1 Ελλείμματα γνώσεων και δεξιοτήτων

Ειδικότερα, παρουσιάζονται για κάθε τομέα οικονομικής δραστηριότητας και ειδικότητα οι ελλείψεις σε γνώσεις και δεξιότητες. Επισημαίνεται ωστόσο ότι οι πληροφορίες που παρέχονται δεν είναι εξαντλητικές.

Τομείς δραστηριότητας	Ειδικότητες	Έλλειμμα γνώσεων και δεξιοτήτων που διαπιστώθηκε
Αγροδιατροφικός τομέας (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία κλπ.)	<ul style="list-style-type: none"> • Αγρότες • Αλιείς, ιχθυοτρόφοι • Κτηνοτρόφοι 	<ul style="list-style-type: none"> • Οριζόντια δεξιότητα χρήσης ΤΠΕ (αποτελεσματική χρήση Η/Υ, εφαρμογή λογισμικών επεξεργασίας κειμένου, λογιστικών φύλλων και δημιουργίας παρουσιάσεων). • Βελτίωση δεξιοτήτων χρήσης ξένης γλώσσας. • Εξειδικευμένες επαγγελματικές δεξιότητες όπως: <ul style="list-style-type: none"> ○ νέες τεχνολογίες στην παραγωγή ○ θέματα ποιότητας ○ ασφάλεια τροφίμων ○ παραγωγή βιολογικών προϊόντων ○ προστασία του περιβάλλοντος ○ κανονισμοί υγιεινής
	<ul style="list-style-type: none"> • Υπεύθυνοι/ Διευθυντές παραγωγής • Στελέχη Μάρκετινγκ • Πωλητές (χονδρικής, λιανικής) 	<ul style="list-style-type: none"> • Οριζόντια δεξιότητα χρήσης ΤΠΕ (αποτελεσματική χρήση Η/Υ, εφαρμογή λογισμικών επεξεργασίας κειμένου, λογιστικών φύλλων και δημιουργίας παρουσιάσεων). • Γνώσεις και δεξιότητες σε θέματα marketing και γενικά προβολής και προώθησης των προϊόντων. • Γνώσεις και δεξιότητες σε θέματα σε θέματα που αφορούν λειτουργία e-shop/ πωλήσεις μέσω διαδικτύου. • Δεξιότητες χρήσης των κοινωνικών μέσων δικτύωσης, όπως facebook, twitter, κ.λπ., για την προώθηση εξαγωγών και την αύξηση της εξωστρέφειας γενικότερα.

Τομείς δραστηριότητας	Ειδικότητες	Έλλειμμα γνώσεων και δεξιοτήτων που διαπιστώθηκε
	<p>Εξειδικευμένα στελέχη όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βιολόγοι στην ιχθυοκαλλιέργεια/αλιεία • Οινολόγοι • Σύμβουλοι στους τομείς της ιχθυοκαλλιέργειας/αλιείας, γεωργίας, κτηνοτροφίας κλπ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Δυνατότητα ανάπτυξης διασυνδέσεων μεταξύ του κλάδου του τουρισμού και της αγροδιατροφής • Οριζόντια δεξιότητα χρήσης ΤΠΕ (αποτελεσματική χρήση Η/Υ, εφαρμογή λογισμικών επεξεργασίας κειμένου, λογιστικών φύλλων και δημιουργίας παρουσιάσεων). • Αναβάθμιση γνώσεων σε εξειδικευμένα αντικείμενα όπως: <ul style="list-style-type: none"> ο προστασία του περιβάλλοντος ο νέες τεχνολογίες και μέθοδοι στην παραγωγή ο περιβαλλοντική διαχείριση ο συστήματα ποιότητας (όπως ISO και HACCP).
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο	<ul style="list-style-type: none"> • Διευθύνοντες επιχειρηματίες και προϊστάμενοι μικρών επιχειρήσεων χονδρικού και λιανικού εμπορίου • Καταστηματάρχες 	<ul style="list-style-type: none"> • Οριζόντια δεξιότητα χρήσης ΤΠΕ (αποτελεσματική χρήση Η/Υ, εφαρμογή λογισμικών επεξεργασίας κειμένου, λογιστικών φύλλων και δημιουργίας παρουσιάσεων). • Δεξιότητες χρήσης των κοινωνικών μέσων δικτύωσης, όπως facebook, twitter, κ.λπ., για την προώθηση εξαγωγών και την αύξηση της εξωστρέφειας γενικότερα. • Αναβάθμιση γνώσεων σε εξειδικευμένα αντικείμενα όπως: <ul style="list-style-type: none"> ο Τεχνικές πωλήσεων ο Αύξηση των εξαγωγών ο Θέματα ποιότητας ο Λειτουργία e-shop/ πωλήσεις μέσω διαδικτύου
	<ul style="list-style-type: none"> • Πωλητές σε καταστήματα • Υπάλληλοι σε καταστήματα 	<ul style="list-style-type: none"> • Οριζόντια δεξιότητα χρήσης ΤΠΕ (αποτελεσματική χρήση Η/Υ, εφαρμογή λογισμικών επεξεργασίας κειμένου, λογιστικών φύλλων και δημιουργίας παρουσιάσεων). • Βελτίωση δεξιοτήτων χρήσης ξένης γλώσσας (εκμάθηση ξένων γλωσσών στις κύριες αγορές τουριστών, ήτοι στα Αγγλικά, Ρωσικά, Πολωνικά, Γαλλικά, Γερμανικά και Ιταλικά) • Δεξιότητες χρήσης των κοινωνικών μέσων δικτύωσης, όπως facebook, twitter, κ.λπ., για την προώθηση εξαγωγών και την αύξηση της εξωστρέφειας

Τομείς δραστηριότητας	Ειδικότητες	Έλλειμμα γνώσεων και δεξιοτήτων που διαπιστώθηκε
		<p>γενικότερα.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Γνώσεις και δεξιότητες σε θέματα σε θέματα που αφορούν λειτουργία e-shop/ πωλήσεις μέσω διαδικτύου. • Ενίσχυση δεξιοτήτων επικοινωνίας και διαχείρισης συγκρούσεων για όσους έρχονται σε επαφή με πελάτες. • Αναβάθμιση γνώσεων σε εξειδικευμένα αντικείμενα όπως: <ul style="list-style-type: none"> ο Τεχνικές πωλήσεων ο Λογιστική / οικονομικά θέματα ο Οργανωτικές δεξιότητες
<p>Τουρισμός - εστίαση</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Οι εμπλεκόμενοι στον τουριστικό κλάδο όπως στελέχη υποδοχής (reception) και εξυπηρέτησης πελατών κλπ. <ul style="list-style-type: none"> • Διευθυντές εστιατορίων • Υπεύθυνοι ξενοδοχείων • Στελέχη Μάρκετινγκ στον κλάδο της εστίασης και του τουρισμού • Στελέχη οργάνωσης δραστηριοτήτων στον τουριστικό τομέα 	<ul style="list-style-type: none"> • Οριζόντια δεξιότητα χρήσης ΤΠΕ (αποτελεσματική χρήση Η/Υ, εφαρμογή λογισμικών επεξεργασίας κειμένου, λογιστικών φύλλων και δημιουργίας παρουσιάσεων). • Βελτίωση δεξιοτήτων χρήσης ξένης γλώσσας. (εκμάθηση ξένων γλωσσών στις κύριες αγορές τουριστών, ήτοι στα Αγγλικά, Ρωσικά, Πολωνικά, Γαλλικά, Γερμανικά και Ιταλικά) • Ενίσχυση δεξιοτήτων επικοινωνίας και διαχείρισης συγκρούσεων για αυτούς που έρχονται σε επαφή με πελάτες. • Οριζόντια δεξιότητα χρήσης ΤΠΕ (αποτελεσματική χρήση Η/Υ, εφαρμογή λογισμικών επεξεργασίας κειμένου, λογιστικών φύλλων και δημιουργίας παρουσιάσεων). • Γνώσεις και δεξιότητες σε θέματα marketing και γενικά προβολής και προώθησης των προϊόντων και υπηρεσιών. • Δεξιότητες χρήσης των κοινωνικών μέσων δικτύωσης, όπως facebook, twitter, κ.λπ., για την προώθηση εξαγωγών και την αύξηση της εξωστρέφειας γενικότερα. • Γνώσεις και δεξιότητες σε θέματα σε θέματα που αφορούν λειτουργία e-shop/ πωλήσεις μέσω διαδικτύου. • Δυνατότητα ανάπτυξης διασυνδέσεων μεταξύ του κλάδου του τουρισμού και της αγροδιατροφής (πχ. τοπικά προϊόντα να αξιοποιούνται και να προωθούνται από τις

Τομείς δραστηριότητας	Ειδικότητες	Έλλειμμα γνώσεων και δεξιοτήτων που διαπιστώθηκε
		τουριστικές μονάδες και τα εστιατόρια της Περιφέρειας) <ul style="list-style-type: none"> • Προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού όπως ο οινoturισμός.
Μεταποίηση	<ul style="list-style-type: none"> • Εργαζόμενοι σε μονάδες μεταποίησης 	<ul style="list-style-type: none"> • Οριζόντια δεξιότητα χρήσης ΤΠΕ (αποτελεσματική χρήση Η/Υ, εφαρμογή λογισμικών επεξεργασίας κειμένου, λογιστικών φύλλων και δημιουργίας παρουσιάσεων). • Αναβάθμιση γνώσεων σε εξειδικευμένα αντικείμενα ανάλογα με το αντικείμενο της επιχείρησης.

4.2 Ανάγκες συμπλήρωσης/εκσυγχρονισμού γνώσεων και δεξιοτήτων

Στη συνέχεια παρατίθενται ενδεικτικά προγράμματα κατάρτισης, επιμόρφωσης και απόκτησης εργασιακής εμπειρίας, τα οποία θα μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και τον Θεματικό Στόχο 8 «Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων» μέσω των κάτωθι Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020:

- ΠΕΠ Ιονίων Νήσων 2014-2020 (ΠΕΠ ΙΝ)
- ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση (ΕΠ ΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ)
- ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑΝΕΚ)

Τα ως κάτω προτεινόμενα προγράμματα προκύπτουν από τις διαγνωσμένες ανάγκες και τα ελλείμματα σε γνώσεις και δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού, όπως αυτά προέκυψαν από την έρευνα πεδίου και σχολιάστηκαν στις σχετικές ενότητες.

Ο ακόλουθος πίνακας αποτυπώνει τα προγράμματα **συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης**, τα οποία με στοχευμένο τρόπο θα καλύψουν τις ανάγκες συγκεκριμένων ομάδων στόχου σε γνώσεις και δεξιότητες. Στην πρώτη στήλη του πίνακα φαίνεται ο τίτλος του προτεινόμενου προγράμματος, ενώ στη δεύτερη στήλη παρουσιάζονται οι δυνητικές πηγές χρηματοδότησης στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020.

Προτεινόμενο πρόγραμμα	Πηγές Χρηματοδότησης
1. Στοχευμένα προγράμματα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας (τύπου «voucher»): <ol style="list-style-type: none"> Σε ειδικότητες/ επαγγέλματα που έχει αναδείξει η περιφερειακή RIS3. Σε τομείς της οικονομίας που εμπίπτουν σε εθνικές προτεραιότητες. 	ΠΕΠ ΙΝ (για τους τομείς της Περιφερειακής RIS3): <ul style="list-style-type: none"> • ΕΠ 8.ι ΕΠΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ (για τομείς της οικονομίας που αποτελούν εθνική προτεραιότητα): <ul style="list-style-type: none"> • ΕΠ 8.ι

Προτεινόμενο πρόγραμμα	Πηγές Χρηματοδότησης
	<ul style="list-style-type: none"> ΕΠ 8.ii (εξειδικευμένα προγράμματα για Νέους)
<p>2. Πρόγραμμα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας:</p> <p>a. Σε ειδικότητες/ επαγγέλματα που έχει αναδείξει η περιφερειακή RIS3.</p> <p>b. Σε τομείς της οικονομίας που εμπίπτουν σε εθνικές προτεραιότητες.</p>	<p>ΠΕΠ IN (για τους τομείς της Περιφερειακής RIS3):</p> <ul style="list-style-type: none"> ΕΠ 8.i <p>ΕΠΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ (για τομείς της οικονομίας που αποτελούν εθνική προτεραιότητα):</p> <ul style="list-style-type: none"> ΕΠ 8.i ΕΠ 8.ii (εξειδικευμένα προγράμματα για Νέους)
<p>3. Πρόγραμμα κατάρτισης ανέργων σε οριζόντιες δεξιότητες (χρήση ΤΠΕ, χρήση ξένης γλώσσας, χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης) που να οδηγεί σε πιστοποίηση.</p>	<p>ΠΕΠ IN (για τους τομείς της Περιφερειακής RIS3):</p> <ul style="list-style-type: none"> ΕΠ 8.i <p>ΕΠΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ (για τομείς της οικονομίας που αποτελούν εθνική προτεραιότητα):</p> <ul style="list-style-type: none"> ΕΠ 8.i ΕΠ 8.ii (εξειδικευμένα προγράμματα για Νέους)
<p>4. Πρόγραμμα κατάρτισης εργαζομένων σε οριζόντιες δεξιότητες (χρήση ΤΠΕ, χρήση ξένης γλώσσας, χρήσης των κοινωνικών μέσων δικτύωσης κλπ.) που να οδηγεί σε πιστοποίηση</p>	<p>ΠΕΠ IN (για τους τομείς της περιφερειακής RIS3) και ΕΠΑΝΕΚ για τομείς της οικονομίας που αποτελούν εθνική προτεραιότητα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ΕΠ 8.v
<p>5. Πρόγραμμα ενίσχυσης της ικανότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων στην αλλαγή (συμβουλευτική υποστήριξη επιχειρήσεων, κατάρτιση/ επιμόρφωση εργαζομένων και επιχειρηματιών σε οριζόντιες (όπως παραπάνω) και εξειδικευμένες δεξιότητες όπως marketing, τεχνικές πωλήσεων – πωλήσεις μέσω διαδικτύου, ποιότητα προϊόντων, νέες τεχνολογίες και μέθοδοι στην παραγωγή, περιβαλλοντική διαχείριση, δεξιότητες επικοινωνίας και διαχείρισης συγκρούσεων κλπ.)</p>	<p>ΠΕΠ IN (για τους τομείς της περιφερειακής RIS3) και ΕΠΑΝΕΚ για τομείς της οικονομίας που αποτελούν εθνική προτεραιότητα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ΕΠ 8.v
<p>6. Προγράμματα ενίσχυσης της αυταπασχόλησης (παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης και mentoring για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, παροχή κεφαλαίου εκκίνησης κλπ.)</p>	<p>ΠΕΠ IN (για τους τομείς της περιφερειακής RIS3) και ΕΠΑΝΕΚ για τομείς της οικονομίας που αποτελούν εθνική προτεραιότητα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ΕΠ 8.iii
<p>7. Πρόγραμμα πιστοποίηση προσόντων επαγγελματιών:</p> <p>a. Σε ειδικότητες/ επαγγέλματα που έχει αναδείξει η περιφερειακή RIS3.</p> <p>b. Σε τομείς της οικονομίας που εμπίπτουν σε εθνικές προτεραιότητες.</p>	<p>ΠΕΠ IN (για τους τομείς της περιφερειακής RIS3) και ΕΠΑΝΕΚ για τομείς της οικονομίας που αποτελούν εθνική προτεραιότητα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ΕΠ 8.iii

Προτεινόμενο πρόγραμμα	Πηγές Χρηματοδότησης
	<ul style="list-style-type: none">ΕΠ 8.ν

Υπόμνημα πίνακα:

- ΕΠ 8.i:

Επενδυτική Προτεραιότητα 8.i «Πρόσβαση των ατόμων που αναζητούν εργασία και των μη ενεργών οικονομικά ατόμων στην απασχόληση, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων και των ατόμων που βρίσκονται για μεγάλο χρονικό διάστημα εκτός της αγοράς εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω τοπικών πρωτοβουλιών για την απασχόληση και της υποστήριξης της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού»

- ΕΠ 8.ii:

Επενδυτική Προτεραιότητα 8.ii: «Βιώσιμη ένταξη στην αγορά εργασίας των νέων (ΠΑΝ), ιδιαίτερα εκείνων που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένων των νέων που αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού και των νέων από περιθωριοποιημένες κοινότητες, μεταξύ άλλων μέσω της υλοποίησης της «Εγγύησης για τη νεολαία»»

- ΕΠ 8.iii:

Επενδυτική Προτεραιότητα 8.iii «Αυτοαπασχόληση, επιχειρηματικότητα και δημιουργία νέων επιχειρήσεων, και ειδικά καινοτόμων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων»

- ΕΠ 8.ν:

Επενδυτική Προτεραιότητα 8.ν «Προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στις αλλαγές»

Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο υλοποίησης προγραμμάτων κατάρτισης στον τομέα του Τουρισμού μπορεί να ληφθεί υπόψη και ο Οδικός Χάρτης για τα Ιόνια Νησιά 2015-2020 που διαμορφώθηκε από τον ΙΝΣΕΤΕ, στο πλαίσιο διαμόρφωσης ενός Marketing Plan του Τουριστικού Προϊόντος. Στο πλαίσιο του Οδικού Χάρτη εξειδικεύονται δράσεις για την τουριστική ανάπτυξη στα Ιόνια Νησιά, στο πλαίσιο των οποίων προτείνονται και παρεμβάσεις για το ανθρώπινο δυναμικό.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

I. Κενές θέσεις εργασίας το 2014 σε εθνικό επίπεδο

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι **κενές θέσεις** το 4^ο τρίμηνο του 2014 όπως φαίνονται από τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ. Γενική διαπίστωση αποτελεί το γεγονός ότι ο μεγαλύτερος αριθμός κενών θέσεων συγκεντρώνεται στα επαγγέλματα παροχής υπηρεσιών και στα επιστημονικά επαγγέλματα επιβεβαιώνοντας τον δυναμισμό των επαγγελματιών αυτών.

Πίνακας 2: Αριθμός Κενών Θέσεων ανά Κλάδο Οικονομικής δραστηριότητας και στρώμα επαγγέλματος, ΕΛΣΤΑΤ 2014

Κλάδος Οικονομικής δραστηριότητας ανά στρώμα επαγγέλματος (NACE2)			Αριθμός Κενών Θέσεων
B	B	Ορυχεία και λατομεία.	37
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	0
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	0
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	0
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	12
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	0
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	17
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	3
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνεκτες και μικροεπαγγελματίες	5
	Γ	Γ	Μεταποίηση.
1		Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	87
2		Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	58
3		Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	59
4		Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	309
5		Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	1114
7		Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	552
8		Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών	355

		εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	1384
Δ	Δ	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού.	0
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	0
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	0
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	0
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	0
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	0
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	0
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	0
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	0
	Ε	Ε	Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης.
1		Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	12
2		Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	33
3		Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	46
4		Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	60
5		Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	4
7		Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	44
8		Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	36
9		Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	20
ΣΤ		ΣΤ	Κατασκευές.
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	0
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	45
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	51

	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	18
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	0
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	651
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	50
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	9
Z	Z	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκινήτων οχημάτων και μοτοσικλετών.	5098
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	13
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	11
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	9
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	868
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	2353
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	129
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	33
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	1682
H	H	Μεταφορά και αποθήκευση.	2597
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	67
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	242
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	66
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	270
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	119
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	492
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	1071
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	270
Θ	Θ	Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης.	13781

	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	4
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	0
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	3
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	5
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	11759
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	0
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	0
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	2010
I	1	Ενημέρωση και επικοινωνία.	1551
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	8
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	324
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	285
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	815
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	76
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	43
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	0
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	0
K	K	Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες.	437
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	0
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	15
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	0
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	406
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	0
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	16

	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	0
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	0
Λ	Λ	Διαχείριση ακίνητης περιούσιας.	271
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	0
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	12
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	0
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	259
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	0
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	0
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	0
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	0
Μ	Μ	Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες.	4046
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	0
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	1774
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	71
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	858
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	74
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	1240
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	3
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	26
Ν	Ν	Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες.	887
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	13
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	112
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	28

	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	345
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	10
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	24
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	1
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	354
Ξ	Ξ	Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση.	20525
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	54
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	4767
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	2111
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	1849
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	162
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	3771
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	2282
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	5529
Ο	Ο	Εκπαίδευση.	3804
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	0
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	3498
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	46
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	243
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	8
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	0
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	0
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	9
Π	Π	Δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα.	1534

	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	0
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	560
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	723
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	49
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	50
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	50
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	52
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	50
P	P	Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία.	1155
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	1
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	176
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	88
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	529
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	10
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	10
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	103
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	238
Σ	Σ	Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών.	2619
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	0
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	211
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	36
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	99
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	2213
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	14

8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	1
9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	45
Σύνολο κενών θέσεων		63.339

II. Στοιχεία ποιοτικής έρευνας

Για την πραγματοποίηση των εις βάθος συνεντεύξεων αναπτύχθηκε και χρησιμοποιήθηκε ένας ημιδομημένος Οδηγός συνέντευξης, ο οποίος παρουσιάζεται παρακάτω.

Η επιλογή και η ενημέρωση των εμπλεκόμενων στην ποιοτική έρευνα έγινε από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Ιονίων Νήσων μέσω ενημερωτικής επιστολής. Στη συνέχεια οι ερευνητές ήρθαν σε επαφή με τους εκπροσώπους των φορέων, επιχειρήσεων και οργανώσεων και οριστικοποίησαν την ημέρα και την ώρα διενέργειας των συνεντεύξεων.

Η έρευνα διήρκησε 2 εβδομάδες και πραγματοποιήθηκαν συνολικά 16 συνεντεύξεις, στις οποίες συμμετείχαν εκπρόσωποι τεσσάρων από τους πέντε τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής RIS3 (Αγροδιατροφή, Αλιεία, Θαλάσσιος και Θεματικός Τουρισμός)¹⁷, καλύπτοντας και τις τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες.

Ημι-δομημένος οδηγός συνέντευξης ποιοτικής έρευνας

Ημιδομημένος Οδηγός εις βάθος Συνέντευξης (in depth interview)	
1. Ποια είναι τα γενικά χαρακτηριστικά της ομάδας, ή του κλάδου, ή του επαγγέλματος που εκπροσωπείτε;	
✓ Ποια είναι τα προϊόντα – υπηρεσίες που παράγει (αρχικά, σήμερα, μελλοντικά) - ποια τα στοιχεία καινοτομίας;	
✓ Ποιες είναι οι προοπτικές και τάσεις του κλάδου (στην εγχώρια και διεθνή αγορά) – ο κλάδος είναι δυναμικός, στάσιμος ή φθίνων;	
✓ Αναφορά σε κενές θέσεις εργασίας. Εκτίμηση για αριθμό κενών θέσεων εργασίας και συσχέτιση με ειδικότητες και εκπαιδευτικό επίπεδο.	
✓ Εκτίμηση αριθμού εργαζομένων (αρχικά, σήμερα, μελλοντικά).	
✓ Ποια είναι τα χαρακτηριστικά των εργαζομένων: εκπαίδευση, εθνικότητα, φύλο, κλπ. (αρχικά, σήμερα, μελλοντικά).	
2. Ποια είναι τα προσόντα, οι δεξιότητες και οι ικανότητες των εργαζομένων;	
✓ Με ποιόν τρόπο επιλέγονται οι εργαζόμενοι (πηγές εξεύρεσης νέου προσωπικού, κριτήρια, εμπλεκόμενοι στην επιλογή, τρόπος αξιολόγησης υπάρχοντος προσωπικού, αποτελέσματα αξιολόγησης, εμπλεκόμενοι στην αξιολόγηση)	
✓ Τυπικά προσόντα που ζητούνται από τους εργαζόμενους και τυπικά	

¹⁷ Ο πέμπτος τομέας προτεραιοποίησης της RIS3 είναι ο αναδυόμενος τομέας των υπηρεσιών υγείας και της βιοϊατρικής.

Ημιδομημένος Οδηγός εις βάθος Συνέντευξης (in depth interview)	
προσόντα που προσφέρονται από τους υποψήφιους και τους ήδη εργαζόμενους.	
✓ Συζήτηση για βασικές δεξιότητες, κοινωνικές δεξιότητες και δεξιότητες σε ΤΠΕ. Ποιες δεξιότητες και ικανότητες απαιτούνται από τους εργαζόμενους (υφιστάμενους και υποψήφιους). *	
✓ Ποιες είναι οι σημαντικότερες δεξιότητες που σχετίζονται με το συγκεκριμένο επάγγελμα ή οι οριζόντιες δεξιότητες;	
✓ Υπάρχουν άλλα χαρακτηριστικά που θεωρούνται αλληλένδετα με συγκεκριμένες ειδικότητες ή που θεωρούνται απαραίτητα για πολλές ειδικότητες; Για παράδειγμα είναι απαραίτητη η μυϊκή δύναμη για κάποιες ειδικότητες;	
✓ Χαρακτηριστικά όπως το φύλο, η οικογενειακή κατάσταση, η εθνικότητα ή η ηλικία επηρεάζουν την πιθανότητα πρόσληψης για κάποιες θέσεις και ποιες;	
3. Σε ποιόν βαθμό παρατηρείται αναντιστοιχία δεξιοτήτων;	
✓ Εντοπίζονται συγκεκριμένες «οριζόντιες» και/ή επαγγελματικές δεξιότητες στις οποίες διαπιστώνεται έλλειψη; Ποιες είναι οι δεξιότητες αυτές, σε ποια επαγγέλματα και κλάδους διαπιστώνονται οι σχετικές ελλείψεις;	
✓ Υπάρχουν άλλες ικανότητες που θεωρούνται χρήσιμες και δεν περιλαμβάνονται στα παραπάνω; Υπάρχουν τέτοιες ικανότητες που θεωρούνται χρήσιμες από τους εργοδότες αλλά που λείπουν συχνά από τους εργαζόμενους και γιατί;	
✓ Με ποιόν τρόπο αντιμετωπίζονται οι ελλείψεις σε δεξιότητες και ικανότητες;	
4. Πόσο συχνά συμμετέχουν οι εργαζόμενοι σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και διά βίου μάθησης; Με ποιους τρόπους αναπτύσσονται οι δεξιότητες και οι ικανότητες του ανθρώπινου δυναμικού;	
✓ Στοιχεία για προγράμματα κατάρτισης, αντικείμενα, φορείς, πιστοποιήσεις κ.λπ.	
✓ Κίνητρα για συμμετοχή, δημοσιότητα προγραμμάτων.	
✓ Πόσο αποτελεσματικά θεωρείτε τα προγράμματα κατάρτισης για ανέργους και για εργαζόμενους;	
5. Προτάσεις για την κάλυψη δεξιοτήτων και την καλύτερη σύζευξη προσφοράς και ζήτησης εργασίας.	

*** Λίστα με δεξιότητες και ικανότητες**

1. Καλή γνώση και χρήση της ελληνικής γλώσσας	2. Δημιουργικότητα
3. Γνώση ξένων γλωσσών	4. Εργασία σε ομάδα
5. Αριθμητική ικανότητα	6. Πρωτοβουλία και επιχειρηματικότητα
7. Βασικές ψηφιακές ικανότητες	8. Οργανωτικές ικανότητες
9. Εξειδικευμένες ψηφιακές ικανότητες	10. Επαγγελματικές δεξιότητες (δεξιότητες που σχετίζονται με την τεχνική κατάρτιση του εργαζόμενου)
11. Ικανότητα διά βίου μάθησης	12. Διαπροσωπικές και επικοινωνιακές δεξιότητες
13. Ευελιξία-προσαρμοστικότητα	14. Επίλυση προβλημάτων
15. Άλλες δεξιότητες: παρακαλώ σημειώστε:	

Ευρετήριο Πινάκων και Σχημάτων

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1: ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	12
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2: ΡΥΘΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 2015-2025 ΣΤΗΝ ΕΕ28	14
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3: ΡΥΘΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 2015-2025 ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	15
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4: ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΕ ΑΠΟΛΥΤΟΥΣ ΑΡΙΘΜΟΥΣ ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 2013-2025 ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	16
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5: ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΥΞΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 2015-2025 ΣΤΗΝ ΕΕ28	16
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6: ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΣΕ ΖΗΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ ΕΤΗ.....	17
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7: ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΥΞΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 2015-2025 ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	18
ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΣΕ ΖΗΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ ΕΤΗ.....	17
ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΕΝΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΣΤΡΩΜΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ, ΕΛΣΤΑΤ 2014	56